

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

29 oktober 2008

Beleidsbrief

Toerisme

Beleidsprioriteiten 2008-2009

ingediend door de heer Kris Peeters,
minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Institutionele Hervormingen,
Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media, Toerisme,
Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid

INHOUD

	Blz.
Inleiding	5
Beleidsvisie	9
Beleidsaccenten 2008-2009	10
Spoor 1: Een beleid met dieptewerking in functie van een maximaal toeristisch rendement	10
1. Verhoging van het toeristisch rendement van initiatieven inzake versterking van het imago van Vlaanderen in het buitenland	10
1.1 Een toeristisch actieplan voor de Vlaamse kunststeden	10
1.2 Implementatie van de marketingplannen voor binnen- en buitenland	11
1.3 Actief verkennen van nieuwe en verre markten	13
2. Strategische planning ‘toerisme’ inbedden in ruimere beleidsbenadering	14
2.1 Cultuurtoerisme	14
2.2 Meer ruimte voor toerisme en recreatie	16
Spoor 2: Samenwerking met én voor alle toeristische actoren	17
3. Operationaliseren van een efficiënte overlegstructuur binnen het toerismeveld	17
3.1 Toeristische samenwerkingsverbanden	17
3.2 Samenwerkingsakkoorden sluiten met de provincies en de kunststeden	17
3.3 Samenwerking met de private sector	17
3.4 Het nieuwe beleidsdomein internationaal Vlaanderen	18
4. Investeren in toeristische kenniscreatie en verspreiding	18
4.1 Toeristische vorming	18
4.2 Versterken van het eigen Vlaams beleid inzake toerismeonderzoek en statistiek	19
5. Versterkte toerismekaanpak in Brussel	19
Spoor 3: Vlaanderen als kwaliteitsbestemming op de kaart zetten	19
6. Ontwikkelen en implementeren van een totaalvisie op toeristisch onthaal	19
7. Uitwerken van een kader voor marktconforme productontwikkeling, inclusief de overeenkomstige (financiële) omkadering ervan	20
7.1 Uitvoering van het toeristische fietsactieplan	20
7.2 Wandeltoerisme	21
7.3 Watertoerisme – rivier- en cruisetoeisme	21
7.4 Limburgs toerisme uitbouwen als een economische troef	22
7.5 Actieplan Groene Gordel – Vlaamse rand	23
7.6 Visieontwikkeling rond duurzaam toerisme in de praktijk brengen	24
7.7 Nieuwe impulsen inzake een eigen toeristisch tewerkstellingsbeleid	26
7.8 Investeringsbeleid voor productontwikkeling en –innovatie	26
8. Ontwikkelen van een geïntegreerd toeristisch aanbod	27
8.1 Internationaal jeugdactieplan	27

8.2 Plattelandstoerisme	28
8.3 Investeren in het eigen patrimonium.....	30
9. Verhogen van de fysieke toegankelijkheid van het toeristische aanbod	30
10. Brede ontsluiting van het toeristische aanbod	30
10.1 Productdatabank wordt toerismedatabank	30
10.2 Vernieuwd opleidingstraject voor gidsen en reisleiders	31
11. Toeristische omkadering van het meerjarenprogramma ‘Evenementen in Vlaanderen’	32
12. Uitvoeren van de beheersovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en de vzw KMDA	33
13. Ontwikkelen en operationaliseren van het derde Kustactieplan	34
Spoor 4: Regelgeving met ruimte voor efficiënt toeristisch ondernemen	35
14. Logiesdecreet	35
15. Een nieuw decreet voor de reisbureaus.....	35
16. Toeristische handhaving.....	35
17. Uitvoeren en monitoren van het decreet Toerisme voor Allen	37
18. Ondernemingsstimuli tot bij de ondernemer brengen.....	38
19. Administratieve lastenverlaging	38
BIJLAGE	
1. Samenvatting van de beleidsintenties 2008-2009	39
2. Regelgevingsagenda	41
3. Resoluties	45
4. Lijst van de gebruikte afkortingen	45

INLEIDING

Vlaanderen heeft de toerist wel degelijk wat te bieden en dat in verschillende markten, zowel in binnen- als buitenland en in verschillende segmenten. Uniek voor Vlaanderen is de densiteit van haar toeristische troeven. In 2007 werden 28,4 miljoen overnachtingen in commerciële logiesvormen in Vlaanderen (inclusief het huurlogies aan de kust) genoteerd. Het aantal overnachtingen in Vlaanderen is in 2007 met 0,6% toegenomen tegenover het jaar voordien, maar vergelijkt men het cijfer voor 2007 met dat van 2003, dan zien we een daling met 0,1%.

Belgen zorgen met 50,9 % voor net iets meer dan de helft van het aantal overnachtingen in Vlaanderen; de buurlanden voor 33,9%. In Vlaanderen zorgen 5 bronmarkten (België, Nederland, Duitsland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk) voor 84% van het totale aantal overnachtingen. De EU-15 landen nemen samen 90,0% van het aantal overnachtingen in Vlaanderen in.¹

De netto vakantieparticipatie in het Vlaamse Gewest ligt op 76,6%, met een gemiddelde vakantiefrequentie van 2,2. Vlaanderen heeft als vakantiebestemming een aandeel van 18,4% in de lange vakanties van Vlamingen, tegenover een aandeel van 34,9% in de korte vakanties van Vlamingen.² Bij Belgische particulieren wordt gemiddeld 4,2% van de particuliere consumptie besteed aan reizen.³

Traditioneel worden de toeristische troeven in Vlaanderen onderverdeeld in drie categorieën: de kust, de kunststeden (Brussel, Antwerpen, Brugge, Gent, Mechelen en Leuven) en de Vlaamse regio's (het platteland).

Overnachtingen in 2007 ⁴				
Cijfers inclusief huurlogies aan de kust				
	Aantal (in mio)	Aandeel	Evolutie 2006-2007	Evolutie 2003-2007
Vlaanderen	28,4	100%	+ 0,6%	- 0,1%
Kust	10,7	37,7%	- 4,5%	- 3,6%
Vlaamse regio's	8,6	30,2%	+ 2,1%	+ 2,2%
Kunststeden	9,1	32,1%	+ 5,7%	+ 2,5%
Vlaams Gewest	23,3	82,0%	- 0,4%	- 0,5%
Brussels Gewest	5,1	18,0%	+ 5,4%	+ 1,6%

¹ Bron: Toerisme in Cijfers 2007 (Toerisme Vlaanderen, Planning en Onderzoek). Cijfers inclusief huurlogies aan de kust

² Bron: Reisgedrag van de Belgen in 2006 (WES Onderzoek en Advies).

³ Bron: NIS, 2006

⁴ Bron: Toerisme in Cijfers 2007 (Toerisme Vlaanderen, Planning en Onderzoek).

Overnachtingen in 2007 ⁵ Cijfers exclusief huurlogies aan de kust				
	Aantal (in mio)	Aandeel	Evolutie 2006-2007	Evolutie 2003-2007
Vlaanderen	23,1	100%	+2,3%	+1,0%
Kust	5,4	23,3%	-2,7%	-2,7%
Vlaamse regio's	8,6	37,2%	+2,1%	+2,2%
Kunststeden	9,1	39,6%	+5,7%	+2,5%
Vlaams Gewest	18,0	77,9%	+1,5%	+0,9%
Brussels Gewest	5,1	22,1%	+5,4%	+1,6%

Aandeel van binnen- en buitenlandse overnachtingen in 2007 ⁶ Cijfers inclusief huurlogies aan de kust		
	Aandeel binnenlandse overnachtingen	Aandeel buitenlandse overnachtingen
Vlaanderen	50,9%	49,1%
Kust	78,4%	21,6%
Vlaamse regio's	52,9%	47,1%
Kunststeden	16,7%	83,3%
Vlaams Gewest	58,9%	41,1%
Brussels Gewest	14,2%	85,8%

Aandeel van binnen- en buitenlandse overnachtingen in 2007 ⁷ Cijfers exclusief huurlogies aan de kust		
	Aandeel binnenlandse overnachtingen	Aandeel buitenlandse overnachtingen
Vlaanderen	42,8%	57,2%
Kust	71,1%	28,9%
Vlaamse regio's	52,9%	47,1%
Kunststeden	16,7%	83,3%
Vlaams Gewest	50,9%	49,1%
Brussels Gewest	14,2%	85,8%

Verschuivingen aan de kust

Wanneer een onderverdeling gemaakt wordt over de 3 categorieën, ziet men een licht overgewicht voor de kust wat het aantal overnachtingen betreft (37,7%). De kust kan voornamelijk de binnenlandse toerist bekoren: 78,4% van het aantal overnachtingen aan de kust is voor rekening van

⁵ Bron: Toerisme in Cijfers 2007 (Toerisme Vlaanderen, Planning en Onderzoek).

⁶ Bron: Toerisme in Cijfers 2007 (Toerisme Vlaanderen, Planning en Onderzoek).

⁷ Bron: Toerisme in Cijfers 2007 (Toerisme Vlaanderen, Planning en Onderzoek).

Belgen. De gemiddelde verblijfsduur aan de kust is met 5,37 dagen langer dan in de Vlaamse regio's en de kunststeden.⁸ De recreatieve verblijfstoerist besteedt er gemiddeld 62,25 euro per nacht.⁹

Aan de kust doet zich momenteel een grondige verschuiving voor. Men noteert er minder overnachtingen in commerciële logiesvormen (-3,6% gemiddelde jaarlijkse groei in de periode 2003-2007), maar het belang van tweede verblijven en dagtoerisme groeit, hetgeen niet gereflecteerd wordt in deze cijfers. Bekijken we het aantal commerciële overnachtingen exclusief de huurlogies aan de kust, dan blijven we een daling bemerken, zij het minder uitgesproken met 2,7% (gemiddelde jaarlijkse groei of een echte groei van 10,5% tussen 2003 en 2007. Het hotel- en campingsaanbod lopen terug.

De terugval van de Vlaamse kust heeft onder andere te maken met de wereldwijde trend van kortere vakanties. Omdat de kust bij uitstek een bestemming voor een langer verblijf is, is daar de trend het meest zichtbaar.

De Vlaamse regio's kunnen vooral Belgen en de buurlanden bekoren

Van het totale aantal commerciële overnachtingen in Vlaanderen, worden er 30,2% in de Vlaamse regio's doorgebracht. De Vlaamse regio's zitten in de lift, met een gemiddelde jaarlijkse stijging van 2,2% in het aantal overnachtingen in de periode 2003-2007. Belgen zorgen voor 52,9% van het aantal overnachtingen; wanneer men ook de buurlanden erbij telt, komt men aan 91,3%.

Kunststeden: groeimarkt met voornamelijk buitenlandse bezoekers en hoge gemiddelde uitgaven

De kunststeden vertegenwoordigen 32,1% van het totale aantal commerciële overnachtingen in Vlaanderen. Het aantal overnachtingen in de Vlaamse kunststeden steeg tussen 2003 en 2007 met 2,5% gemiddelde jaarlijkse groei of 10,2% echte groei (tussen 2006 en 2007 zelfs met 5,7%). In de kunststeden zijn het met 83,3% vooral de buitenlanders die er overnachten. Men verblijft er gemiddeld het minst lang (1,87 dagen), maar besteedt er met gemiddeld 136,52 euro per persoon per nacht wel meer dan tweemaal zoveel dan in de Vlaamse regio's en aan de kust.

Toerisme in Vlaanderen groeit in absolute cijfers, maar daalt in marktaandeel

In 2007 werden wereldwijd 903 miljoen internationale aankomsten genoteerd.¹⁰ Verwacht wordt dat het toerisme wereldwijd verder zal groeien de komende jaren. De jaarlijkse groei tot 2020 op wereldvlak wordt geraamd op 4,1%; voor Europa ligt het verwachte groeicijfer met 3,0% iets lager. Verwacht wordt dan ook dat het marktaandeel van Europa in internationale aankomsten zal dalen van 54% in 2007 naar 46% in 2020.¹¹

De groei in internationale aankomsten wordt vooral gedreven door Centraal en Oost-Europa en BRIC (Brazilië, Rusland, India, China). Dat biedt ook kansen voor Vlaanderen, zeker aangezien het toerisme in een aantal bronmarkten voor Vlaanderen sterk groeit. Veelbelovende bronmarkten zijn onder meer Polen, India en Rusland met respectieve groeicijfers van 22,5%; 14,5% en 13% op de Vlaamse markt in de periode 2003-2007.¹²

⁸ Bron: Toerisme in Cijfers 2007 (Toerisme Vlaanderen, Planning en Onderzoek). Cijfers inclusief huurlogies aan de kust

⁹ Bron: De Vlaanderen Vakantieganger 2005 (Toerisme Vlaanderen, Planning en Onderzoek) – bedrag geïndexeerd naar waarde 2008.

¹⁰ Bron: UNWTO World Tourism Barometer, juni 2008

¹¹ Bron: UNWTO Tourism 2020 Vision, Volume 4 Europe, 2000

¹² Bron: Toerisme in Cijfers 2007 (Toerisme Vlaanderen, Planning en Onderzoek). Cijfers inclusief huurlogies aan de kust

Het toerisme in Vlaanderen stijgt in absolute cijfers, maar Vlaanderen verliest marktaandeel, zowel op wereldvlak als binnen Europa. Een aantal mogelijke verklaringen kunnen daarvoor aangehaald worden. Door de globalisering en de toenemende impact van multinationale bedrijven, verliezen kleinere bestemmingen zoals Vlaanderen terrein. Daarnaast neemt het aantal toeristische bestemmingen met groot potentieel toe. Ook binnen Europa ontstaan er nieuwe succesvolle stedenbestemmingen waar Vlaanderen mee in concurrentie komt te staan. Sterk presterende regio's zijn de nieuwe Europese lidstaten, Scandinavië en Zuid-Europa.

BELEIDSVISIE

In de beleidsnota Toerisme 2004-2009 “Toerisme: kwaliteitswerk voor een kwaliteitsbeleving van bestemming Vlaanderen” werd de beleidsvisie als volgt kernachtig verwoord:

“Het in de diepte maximaliseren van het toeristisch rendement, door Vlaanderen als kwaliteitsbestemming op de kaart te zetten. Het toerismebeleid loopt in directe samenwerking met alle betrokken actoren en met volgehouden ruimte voor efficiënt en duurzaam toeristisch ondernemen.”

Deze beleidsvisie vertaalt zich in vier afzonderlijke, maar noodzakelijk te integreren, beleidssporen:

- 1. Een beleid met dieptewerking in functie van een maximaal toeristisch rendement.**
- 2. Samenwerking met én voor alle toeristische actoren.**
- 3. Vlaanderen als kwaliteitsbestemming op de kaart zetten.**
- 4. Regelgeving met ruimte voor efficiënt toeristisch ondernemen.**

Deze vier pijlers vormen opnieuw het kader voor de laatste beleidsbrief van deze legislatuur, die verder de structuur van de Beleidsnota Toerisme 2004-2009 volgt. Telkens wordt een stand van zaken over de uitvoering en de planvorming van het toerismebeleid gegeven.

BELEIDSACCENTEN TOERISME 2008-2009**Spoor 1: Een beleid met dieptewerking in functie van een maximaal toeristisch rendement****1. Verhoging van het toeristische rendement van de initiatieven inzake versterking van het imago van Vlaanderen in het buitenland****1.1 Een toeristisch actieplan voor de Vlaamse kunststeden**

Het toerisme naar onze zes Vlaamse kunststeden is in volle bloei. Het aantal overnachtingen steeg er in 2007 met 5,7% tot meer dan 9 miljoen, een absoluut record. De Vlaamse kunststeden hebben het potentieel om nog te groeien als toeristische bestemming. Van de Vlaamse kunststeden wordt een sterk internationaal merk gemaakt, zoals de Spaanse costa's of de Franse wijnen. Vlaanderen heeft zes prachtige kunststeden, een unieke concentratie van kunst en cultuur op een zakdoek groot. Die toeristische troef moet Vlaanderen maximaal uitspelen. Samen met de kunststeden werd een 'Toeristisch Actieplan voor de Vlaamse Kunststeden' uitgewerkt. Dit Kunststedenactieplan heeft tot doel om Antwerpen, Brugge, Brussel, Gent, Leuven en Mechelen beter en meer gecoördineerd te promoten in het buitenland en om ook de kwaliteit van het product 'kunststad' nog te verbeteren

Uitvoering beleidsopties 2008

Het Kunststedenactieplan resulteerde in 2007 in zes gesubsidieerde projecten:

- *Samen met de kunststeden en een technologieleverancier werkt de VRT aan een gepersonaliseerde gps-gestuurde mobiele stadsgids. Met de satelliet als metgezel kan je op wandel in je favoriete kunststad. Beeld en geluid vertellen je het eeuwenoude verhaal van de stad en zijn historische gebouwen en locaties. Brugge, Gent en Mechelen testen het multimediale systeem als eersten uit.*
- *USE-IT bouwt een toeristische basiswerking uit voor internationale, jonge budgetreizigers die richting Vlaanderen komen. Met deze initiatieven worden de Vlaamse kunststeden in het buitenland gepromoot als een gemeenschappelijk merk en bestemming.*
- *Met de oprichting van een gemeenschappelijk filmloket willen de kunststeden meer tv- en filmproducties aantrekken. Het 'Flanders Film Office' zal, gecoördineerd door het Vlaams Audiovisueel Fonds, potentiële binnen- en buitenlandse tv- en filmmakers informeren, adviseren en begeleiden bij de doorverwijzing naar interessante locaties in de Vlaamse kunststeden en het uitwerken van hun producties.*
- *Met het project 'toeristische ambassadeurs' werkt Horeca Vorming Vlaanderen samen met de kunststeden aan de opleiding van horecapersoneel en –uitbaters tot toeristische 'gidsen van het eerste uur'.*
- *De bereikbaarheid van de Vlaamse kunststeden voor toeristen is vandaag niet steeds ideaal. De opmaak van een 'strategisch beleidsplan bereikbaarheid toeristisch verkeer naar Vlaamse kunststeden' speelt in op de behoefte aan een verbetering van die bereikbaarheid binnen en naar de zes steden. Dat beleidsplan moet in de toekomst voor alle actoren op Vlaams en stedelijk niveau als richtsnoer gelden.*
- *De KU Leuven coördineert de uitvoering van het Kunststedenactieplan en de opvolging van alle projecten.*

Voor de uitvoering van het Kunststedenactieplan in 2008 werden volgende projecten geselecteerd door de stuurgroep:

- *de realisatie van een gemeenschappelijke beursstand voor de Kunststeden*
- *de voortzetting van de coördinatie van de uitvoering van het Kunststedenactieplan*
- *de voortzetting van een toeristische basiswerking voor de internationale jonge budgetreiziger*

- een onderzoek naar de performantie en operationaliteit van de toeristische websites van de Kunststeden
- de verdere uitbouw van een gemeenschappelijk filmloket ten dienste van binnenlandse en buitenlandse filmproducenten.

Ook het agentschap Toerisme Vlaanderen voedde vanuit de reguliere werking de strategische lijnen die het Kunststedenactieplan uittekende. In het kader van “Innovatief cultuurtoerisme” werd onder meer een proefproject in verband met informatievoorziening via Google-maps opgestart en werd op 7 november 2007 een studiedag “Toerisme en Erfgoed. Een geslaagd Huwelijk?” georganiseerd. In de strategische lijn “Bereikbaar Vlaanderen” voerde het agentschap permanent gesprekken met diverse vervoersmaatschappijen in binnen- en buitenland en werd een onderzoek gevoerd naar de virtuele bereikbaarheid van Vlaanderen. Binnen de strategische lijn “Congresregio Vlaanderen” werd een strategisch plan voor het meeting, incentive congres en exhibition (MICE)-toerisme uitgewerkt. Het agentschap ontwikkelde met Brussels Airlines en in samenwerking met de Indische luchtvaartmaatschappij “Jetairways” een partnerschap voor congressen.

Beleidsopties 2009

In 2009 worden de inspanningen voor de realisatie van het Kunststedenactieplan bestendigd. Bijzondere aandacht zal daarbij gaan naar Congresregio Vlaanderen, één van de speerpunten van het actieplan. De voorstellen zullen complementair zijn aan de nieuwe Meeting, Incentive, Congres & Exhibition (MICE)-strategie van Toerisme Vlaanderen. De studie naar de bereikbaarheid van onze kunststeden die in het kader van de begroting 2008 op initiatief van de Vlaamse kunststeden werd uitgevoerd, zal vertaald worden naar projecten die de bereikbaarheid van de steden verbeteren. Het project van de gepersonaliseerde gps-gestuurde mobiele stadsgidsen wordt uitgebreid naar de steden Antwerpen en Leuven. Voor de verdere realisatie van het Kunststedenactieplan werd op de begroting 2009 een krediet van 823.000 euro ingeschreven.

1.2 Implementatie van de marketingplannen voor binnen- en buitenland

BINNENLAND

Uitvoering beleidsopties 2008

De campagne Vlaanderen Vakantieland biedt ongeveer 450 Vlaamse toeristische ondernemers een platform om op de binnenlandse markt te werven. De brochure en de website vormen de voornaamste dragers, de campagne die Toerisme Vlaanderen samen met de provinciale toeristische organisaties voert, is bedoeld om de potentiële binnenlandse toeristen naar dit ruime aanbod toe te leiden. Ondertussen werkt het agentschap ook aan een versterking van de nieuwe lijnen, m.n. een hogere focus op de belevingscomponent van het aanbod, een sterker gebruik van het on line distributiekanaal en een verkenning van nieuwe samenwerkingsverbanden.

Op basis van bekommernissen geformuleerd door ondernemers en provincies, werd in februari 2008 echter besloten dat het geplande overgangstraject naar de nieuwe marketingstrategie te kort was. Na intensief overleg met het agentschap Toerisme Vlaanderen, de vijf provinciale toeristische organisaties, de beroepsfederatie HoReCa Vlaanderen en de vzw Plattelandstoerisme in Vlaanderen, werd eind juni 2008 in consensus beslist om de oorspronkelijk geformuleerde doelstellingen bij te sturen en om de Vlaanderen Vakantielandcampagne te behouden tot 2012 en gaandeweg de omslag te maken naar complementaire digitale toepassingen en het verkennen van nieuwe samenwerkingsverbanden met toeristische actoren. Vlaanderen Vakantieland blijft zo het centrale merk dat werft voor kwalitatieve, korte vakanties in eigen land en wordt zo de koepel voor alle binnenlandactiviteiten van het agentschap op dit vlak. Hierbij ligt de focus van communicatie en actie steeds op belevingsvolle arrangementen. Deze operationele keuze wijkt enigszins af van de plannen die in de Beleidsbrief Toerisme 2007-2008 werden vooropgezet. Maar de vele gesprekken

maakten alle partners duidelijk dat het overgangstraject méér aandacht verdiende. Bijsturing van de timing die eind 2006 was gemaakt, was dan ook meer dan verantwoord.

De samenwerking tussen Toerisme Vlaanderen en de VRT voor de komende jaren werd ondertussen geconcretiseerd in een contract. Enerzijds wordt het programma ‘Vlaanderen Vakantieland’ voortgezet. Binnen de contouren van dit format wordt meer multimediaal gewerkt.

Anderzijds zullen cross-mediale projecten opgezet worden, naar het model van de campagne “Het mooiste dorp van Vlaanderen”. Dit project kwam niet enkel aan bod op televisie, maar werd ook ondersteund op Radio 2, in Het Nieuwsblad, op de consumentenwebsite van Toerisme Vlaanderen en met een boek.

Beleidsopties 2009

Aan Toerisme Vlaanderen werd de opdracht gegeven om in samenwerking met vertegenwoordigers van ondernemers en provincies een bijgesteld overgangstraject te ontwikkelen voor de implementatie van het nieuwe binnenlands marketingplan.

Binnen de overeenkomst tussen het agentschap en de VRT is er voor 2009 een nieuwe toeristische reeks op Canvas gepland over de Vlaamse biercultuur. Met dit initiatief wordt een ander profiel van publiek beoogd dan de Vlaanderen-Vakantielandkijker. Het blijft echter de bedoeling om Vlaanderen als vakantiebestemming op een positieve en originele manier in de kijker te zetten. Via een cross-mediale aanpak zal ook hier gemikt worden op een breed bereik.

BUITENLAND

De marketingactiviteiten van Toerisme Vlaanderen en zijn buitenlandkantoren beogen in de eerste plaats het krijgen van aandacht voor bestemming Vlaanderen, de bewustwording van de mogelijkheden ervan door de consumenten en intermediairen, en het genereren van waardevolle klantencontacten voor de Vlaamse toeristische sector.

Daarbij wordt sterk ingezet op Vlaanderen als bestemming voor korte vakanties, hoofdzakelijk stedenvakanties, en op de belevings- en lifestylemogelijkheden die Vlaanderen te bieden heeft.

Uitvoering beleidsopties 2008

De buitenlandse activiteiten van het agentschap Toerisme Vlaanderen werden verder afgestemd op het Internationaal Marketingplan. Daarbij wordt een focusstrategie gehanteerd: men concentreert zich op de herkomstlanden die van het grootste belang zijn voor het toerisme naar Vlaanderen. Dit gaat primair over de buurlanden (Nederland, Frankrijk, Duitsland en Groot-Brittannië). Er is eveneens permanente vertegenwoordiging op de secundaire (USA, Spanje, Italië, Japan) en tertiaire markten (Denemarken, Zweden, Oostenrijk, Tsjechië). Daarnaast worden ook nieuwe opkomende markten actief verkend en bewerkt.

Om de marketingactiviteiten sterker te kunnen sturen, werd een management informatie systeem opgezet. Sinds begin 2008 worden relevante gegevens systematisch in de databank ingevoerd, en dit voor alle markten waarop Toerisme Vlaanderen actief is. Het zijn deze gegevens die, na afronding van 2008, verwerkt worden tot nulmeting om in de toekomst de marketingprestaties van het agentschap af te toetsen.

De drie buitenlandse kantoren die bij het begin van deze legislatuur nog Belgische constructies waren, hebben ondertussen hun ombouw tot Vlaamse kantoren achter de rug. De administratieve structuren voor de Vlaamse buitenlandkantoren in Milaan, New York en Tokyo waren eind 2007 gerealiseerd, en de erkenning van de juridische structuur door de respectievelijke gastlanden is ondertussen verworven. De ‘splitsing’ van het personeel van de voordien Belgische structuren was

gebeurd. Met het Office de Promotion du Tourisme (OPT) werd ook een overeenkomst gesloten over het gebruik van het gemeenschappelijke webadres.

Het buitenlandkantoor in Milaan werd geopend op 21 februari 2008.

In het kader van de opening van een Vlaams Huis in New York besliste de Vlaamse Regering op 18 april 2008 tot de inhuring van een deel van de 44ste verdieping van de New York Times Building in New York, 620 Eighth Avenue, voor een periode van 10 jaar.

Beleidsopties 2009

Toerisme Vlaanderen zal het buitenlandse marketingplan verder uitvoeren en zich concentreren op de verdieping van de bestaande markten, naast het verkennen van de nieuwe markten. In de lente van 2009 zal Toerisme Vlaanderen zijn intrek nemen in het Vlaams Huis in New York.

MERKIDENTITEIT

Uitvoering beleidsopties 2008

Tijdens het evenement 'Flanders Connection' stelde Toerisme Vlaanderen voor het eerst de nieuwe beeldstrategie voor. Ondertussen worden de voorschriften ervan geleidelijk geïmplementeerd in de marketingcommunicatie van het agentschap, telkens wanneer nieuw materiaal wordt aangemaakt. In 2008 werd ook werk gemaakt van foto's en filmmateriaal dat beantwoordt aan de nieuwe voorschriften.

1.3 Actief verkennen van nieuwe en verre markten

Uitvoering beleidsopties 2008

Momenteel werkt Toerisme Vlaanderen aan de uitvoering van het actieplan 2008 voor de Russische markt. Het actieplan bestaat uit drie krachtlijnen:

- het genereren van aandacht voor Vlaanderen in de Russische media (zes gethematiseerde maar aan de bestemming verbonden groepsreizen; individuele persreizen; periodieke elektronische nieuwsbrief in het Russisch),
- het bewerken van de Russische reisindustrie (vijf groepsreizen ter kennismaking met het Vlaams toeristisch product; individuele reizen; deelname aan de vakbeurs MITT 2008 (21-24/03/2008; deelname aan het Flanders & Brussels Travel Forum)
- het informeren van de consument (brochure in samenwerking met TTG Russia, waarin geïnteresseerde Vlaamse actoren een publicitaire inlassing kunnen doen).

Vanaf 1 juli 2008 werd een vertegenwoordigingskantoor aangesteld voor de Indiase markt. Het kantoor werd belast met de actualisering en opmaak van het actieplan India. Het kantoor zal de Indiase toeristische markt permanent monitoren en evalueren, en waar nodig de gepaste acties ondernemen. Op 7 oktober 2008 werd ten behoeve van de Vlaamse toeristische industrie een studiedag georganiseerd over de Indiase markt.

Toerisme Vlaanderen maakte in 2007 samen met de uitbater van de luchthagen van Zaventem een 'marketing support deal' voor vier nieuwe luchtverbindingen, met name van US Airways (bestemmingen USA), Sky Europe (Oostenrijk), Vueling (Spanje) en Fly.be (UK). Vanuit het agentschap werd 25.000 euro per deal ingebracht, om samen met de luchtvaartmaatschappij en Brussels Airport aan bestemmingpromotie te doen. Er zijn in 2008 overeenkomsten met EasyJet en JetAirways. Met Sterling worden eveneens gesprekken gevoerd. Een Aziatische lijn werd gereserveerd, maar werd nog niet ingevuld. Door de moeilijkheden in de luchtvaartsector wordt er momenteel echter sterk bespaard op de marketinginspanningen van de luchtvaartmaatschappijen.

Daardoor is het onzeker dat de vooropgestelde marketingpackages voor nieuwe lijnen er komen in het najaar, zo heeft Brussels Airport gemeld.

In 2008 werd de barterovereenkomst met Brussels Airlines en Brussels Airport vernieuwd en uitgebreid. Naar aanleiding van het Flanders & Brussels Travel forum, werd een congres-welcome-desk en een onbemande algemene onthaalinfrastructuur in de luchthaven bedongen, alsook een pagina advertentieruimte in “Brussels Airport TT” gerealiseerd.

Ook werd opnieuw ingezet op promotie samen met de hogesnelheidstreinen in de buurlanden.

De werking op de Zwitserse markt werd opgestart.

Op basis van de analyse van de online operatoren definieerde het agentschap de strategische online keuzes.

Het strategische plan MICE werd opgeleverd. Een groeipad zal worden uitgewerkt binnen de beschikbare middelen.

Beleidsopties 2009

De toeristische promotie van Vlaanderen op de Indiase markt wordt verder uitgediept en zal een duurzaam karakter krijgen. Daartoe wordt een bijkomend bedrag van 50.000 euro op de begroting 2009 van het agentschap Toerisme Vlaanderen uitgetrokken. Dit bijkomende budget zal ingezet worden op de realisatie van een website, op de pers- en tradebewerking en voor de realisatie van een workshop om de Vlaamse toeristische sector vertrouwd te maken met de specificiteit van de Indiase toeristische markt.

Om de werking op de Zwitserse markt te bestendigen en verder uit te bouwen wordt in 2009 een budget van 21.000 euro additioneel ingezet op de begroting van het agentschap.

Ook in 2009 zal Toerisme Vlaanderen haar inspanningen om nieuwe luchtvaartverbindingen naar de luchthaven van Zaventem te promoten continueren.

Toerisme Vlaanderen zal samen met de rederij Norfolk Line extra joint-promotieacties voeren die de vernieuwde ferrylijn Rosyth-Zeebrugge en de bestemming Vlaanderen als één geheel bekendmaken op de Schotse markt.

2. Strategische planning ‘toerisme’ inbedden in ruimere beleidsbenadering

2.1 Cultuurtoerisme

Het actieplan Erfgoed- en Cultuurtoerisme brengt de acties samen die Toerisme Vlaanderen momenteel uitvoert betreffende de ontwikkeling van erfgoed- en cultuurtoerisme. Krachtlijnen van dit actieplan zijn:

- het erfgoed- en cultuuraanbod uit Vlaanderen vertalen naar de nieuwe toeristische marketingstrategie, waarbij op structurele wijze informatie wordt ingewonnen bij de erfgoed- en cultuursector om ze systematisch door te spelen aan de buitenlandkantoren van Toerisme Vlaanderen volgens de lijnen van het marketingplan,
- begeleiding en organisatie van de internationale toeristische productontwikkeling en promotie bij nieuwe of vernieuwde cultuur- en erfgoedproducten (vb: opening Stadsmuseum Gent (STAM), Magrittemuseum, tentoonstelling Rogier Vanderweyden Leuven,...). Daarbij wordt zo structureel als mogelijk tewerk gegaan,

- versterken van synergieën. In overleg met de betrokken spelers wordt nu meegewerkt aan een algemeen charter publiekswerking, waarin het aspect internationale toeristische promotie een onderdeel zou zijn.

Het MAGDA / VIP-project Digitaal Vrijtijdsloket Vlaanderen heeft tot doel een technisch platform te ontwikkelen waarbij gegevens van Toerisme Vlaanderen (Toerismedatabank) en CultuurNet Vlaanderen (Cultuurdatabank) gezamenlijk gedistribueerd kunnen worden. Een stuurgroep, met daarin medewerkers van Toerisme Vlaanderen, CultuurNet Vlaanderen en CORVE begeleidt het project. Er wordt gewerkt op twee sporen:

- PRO Services: dit zijn doorgedreven hoogtechnische services die aangeboden kunnen worden aan toeristische en culturele intermediairen. De afnemer heeft hier alle vrijheid naar implementatie van de data en de functionaliteiten. Gezien de technische complexiteit bij implementatie zal de kostprijs voor de afnemer vrij hoog liggen,
- LITE services zijn laagdrempelige services die eveneens kunnen aangeboden worden aan toeristische en culturele intermediairen. De afnemer heeft hier een zeer lage instapkost maar de functionaliteiten liggen grotendeels vast. De afnemer kan wel specifieke keuzes maken op het vlak van filtering (van zoekopdrachten) en de wijze van presentatie.

Uitvoering beleidsopties 2008

Op 5 november 2007 organiseerde Toerisme Vlaanderen in Brugge een studiedag voor zowel culturele als toeristische actoren. Op deze studiedag werden de vernieuwde toeristische visie op cultuur en erfgoed en de verschillende aspecten en kansen van samenwerking met cultuur en erfgoed toegelicht.

In de tweede helft van 2007 werd in het kader van het Digitaal Vrijtijdsloket voor de PRO-services een architectuurstudie uitgevoerd met advies naar uitvoering. Deze studie werd afgetoetst met de stuurgroep, CORVE en federale ervaringsdeskundigen. In opdracht van de stuurgroep wordt momenteel nagegaan of de uitvoering en haalbaarheidstudie van deze services kan ondergebracht worden bij het CUPID project van IBBT. Een onderdeel van dat programma vertoont immers zeer grote gelijkenissen met de scope van de PRO-services verbonden aan het vrijtijdsloket.

Wat betreft de LITE-services werden vorig jaar al enkele eerste producten afgewerkt, met name een meertalige logieswidget (gegevens vanuit de Toerismedatabank), een 'wat is er te doen'-widget voor toeristische intermediairen (gegevens uit de CultuurDatabank maar specifieke toeristische filter) en een 'wat is er te doen'-widget voor de culturele sector (eveneens CultuurDatabank). Widgets zijn zeer eenvoudig te integreren in quasi alle mogelijke websites. In de loop van 2008 worden deze widgets aangeboden aan de toeristische sector voor effectieve implementatie. Een geïntegreerde widget zal het voorlopige sluitstuk vormen van dit productassortiment en komt tegen het einde van 2008 ter beschikking. Daarmee zullen gegevens uit beide databanken kunnen gepubliceerd worden in relatie tot elkaar. Momenteel loopt de analyse om te komen tot deze geïntegreerde widget.

Beleidsopties 2009

De samenwerking tussen CultuurNet Vlaanderen en Toerisme Vlaanderen wat betreft evenementengegevens is een feit. Er gebeurt geen dubbel gegevensbeheer meer, enkel de Cultuurdatabank beschikt nog over evenementengegevens (tijdelijk aanbod). Door de overkoepelende samenwerkingsovereenkomst die Toerisme Vlaanderen met CultuurNet Vlaanderen sloot, heeft de toeristische sector ook toegang tot deze gegevens, en worden diensten ontwikkeld waardoor de toeristisch relevante evenementen kunnen afgezonderd worden binnen het zeer uitgebreide, vaak plaatselijk georiënteerde materiaal van de Cultuurdatabank.

2.2 Meer ruimte voor toerisme en recreatie

Uitvoering van de beleidsopties 2008

In de loop van 2008 werden de gesprekken gevoerd met de sector over de RuiTeR-studie. In het bijzonder was er overleg met de attracties, themaparken en openlucht- en waterrecreatieve domeinen, het logies voor volwassenen (Toerisme voor Allen), de verblijven voor jeugdtoerisme, de openluchtrecreatieve verblijven, de hotels, het plattelandstoerisme, de jachthavens. Overleg met de provinciale toeristische organisaties wordt georganiseerd nadat de reacties van de verschillende deelsectoren zijn ontvangen, zodat de besluitvorming globaal in het overleg met de provincies kan getoetst worden.

De studie naar de hotelfunctie aan de kust werd afgerond in de zomer van 2008 en kwam tot volgende conclusies:

- De Vlaamse kust blijft een populaire vakantiebestemming, vooral voor de binnenlands vakanties. De afgelopen jaren nam de gemiddelde verblijfsduur echter af, het aantal korte vakanties nam toe terwijl het aantal lange vakanties afneemt. Hierdoor neemt het aantal overnachtingen af.*
- Op uitzondering van Oostende en Knokke-Heist ontbreekt in de kustgemeenten het economische draagvlak voor een markt van zakelijke individuele overnachtingen. Ook de congresmarkt is nauwelijks aanwezig aan de Vlaamse Kust. De kusthotels zijn met andere woorden vrijwel volledig gericht op de leisuremarkt, die echter sterk seizoensgebonden is.*
- De rentabiliteit van de hotels is laag, veroorzaakt door enerzijds de seizoensgebondenheid en anderzijds het gebrek aan kennis over moderne, professionele marketingmethoden.*
- De investeringsmogelijkheden zijn beperkt doordat de kusthotels moeilijk toegang krijgen tot financiering van banken.*
- De druk van de immobiëlenmarkt neemt toe met een stijgende vraag naar appartementen.*
- Per saldo neemt het hotelaanbod aan de Vlaamse Kust sterk af.*
- Volgende hefboomen kunnen ingezet worden:*
 - begeleiding en ondersteuning van bestaande en nieuwe hoteliers door Toerisme Vlaanderen*
 - cursussen en trainingen voor hotelexploitanten*
 - kiezen voor een gemeenschappelijk beleid*
 - realiseren van hotelzones (desgevallend via ruimtelijke uitvoeringsplannen)*
 - realiseren van een groot congreshotel en een groot wellnesshotel*
 - uitbreiden van de subsidiemogelijkheden voor hotelrenovatie*
 - opzetten van een garantiefonds voor bankleningen*
 - hotelontwikkelingen koppelen aan appartementenontwikkelingen*

Beleidsopaties 2009

De prioriteiten die het resultaat zijn van het overleg met de verschillende toeristische deelsectoren vormen de uitgangspunten die vanuit toeristische invalshoek zullen ingebracht worden in het debat rond de herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

Op basis van de resultaten van de studie naar de hotelfunctie aan de Vlaamse kust wordt onderzocht in welke mate specifieke maatregelen voor de hotelsector aan de Vlaamse noodzakelijk zijn.

Spoor 2: Samenwerking met én voor alle toeristische actoren

3. Operationaliseren van een efficiënte overlegstructuur binnen het toerismeveld

3.1 Toeristische samenwerkingsverbanden

Uitvoering beleidsopties 2008

De Vlaamse Regering keurde op 19 september 2008 definitief een ontwerpdecreet betreffende de organisatie en erkenning van toeristische samenwerkingsverbanden goed, dat er naar streeft om de provincies, steden, gemeenten en de private sector de mogelijkheden te geven om Vlaanderen en haar toeristische regio's op een adequate en verantwoorde wijze verder toeristisch te ontplooien en te promoten. Concreet regelt het decreet de oprichting en erkenning van toeristische samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid.

Beleidsopties 2009

Na behandeling en stemming in het Vlaams Parlement zal het agentschap in de loop van 2009 uitvoering geven aan het decreet op de toeristische samenwerkingsverbanden. De realisatie van deze besluiten gebeurt in nauw overleg met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. In de uitvoering van het decreet zullen bepalingen worden opgenomen die tegemoet komen aan de opmerkingen over de bestuurlijke en democratische kwaliteit van de toeristische samenwerkingsverbanden zoals die door de Vlaamse Raad voor Bestuurszaken in haar advies werden geformuleerd.

3.2 Samenwerkingakkoorden sluiten met de provincies en de kunststeden

Een goede samenwerking tussen Toerisme Vlaanderen en de vijf provinciale toeristische organisaties enerzijds, en met de kunststeden anderzijds, is onontbeerlijk voor een coherent toeristisch beleid.

Uitvoering beleidsopties 2008

Het samenwerkingsakkoord met de provincies is klaar om ondertekend te worden. Er werd gekozen voor een globaal kader van afspraken, dat dan jaarlijks geconcretiseerd wordt in een actieplan. De kaderovereenkomst loopt van 2008 tot en met 2012. De samenwerking geschiedt op vlak van productontwikkeling en investeringen, marketing, kwaliteitszorg en vorming, kennis en informatiebeheer. Daarnaast schetst het akkoord ook de globale financiële afspraken en de overlegmomenten waarop de samenwerking geëvalueerd zal worden en waar nodig bijgestuurd. Het agentschap ondernam ondertussen de eerste initiatieven om een gelijkaardig samenwerkingsakkoord te onderhandelen met de kunststeden

3.3 Samenwerking met de private sector

Uitvoering beleidsopties 2008

De samenwerkingsovereenkomst tussen Toerisme Vlaanderen en de Federatie van de Toeristische Industrie (FTI) werd 10 maart 2008 ondertekend. Beide partijen kwamen overeen om samen te werken rond het opmaken van een overzicht van knelpunten in het toerisme, communicatie, vorming en kwaliteitszorg en kennis en onderzoek. Tussen Toerisme Vlaanderen en de FTI werd afgesproken, dat er langs drie trajecten verder wordt samengewerkt: over de algemene werking van Toerisme Vlaanderen, over de marketing en over kwaliteitszorg. Daarnaast organiseerde het agentschap ook (sub)sectorale overlegmomenten. Specifiek voor de kampeersector werd sinds de herfst van 2007 een 'kampeeroverleg' in het leven geroepen, dat

doorheen een aantal overlegmomenten zich vooral boog over aspecten van promotie. Het overleg met andere sectoren is gelinkt aan het logiesdecreet en zal hiervan afhankelijk zijn. Het platform toegankelijkheid komt eenmaal per jaar samen.

Beleidsintenties 2009

Uitvoeren van het samenwerkingsakkoord met de Federatie van de Toeristische Industrie, en het opmaken van het knelpuntenoverzicht. De inspanningen met betrekking tot de (sub)sectorale overlegmomenten worden verder gezet.

3.4 Het nieuwe beleidsdomein internationaal Vlaanderen

Uitvoering beleidsopties 2008

Op 19 oktober 2007 werden de leden van de strategische adviesraad internationaal Vlaanderen benoemd. De samenstelling van een werkgroep toeristisch beleid binnen de strategische adviesraad wordt in de schoot van de raad voorbereid.

Beleidsopties 2009

De samenstelling van de werkgroep “toeristisch beleid” binnen de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen.

4. Investeren in toeristische kenniscreatie en verspreiding

4.1 Toeristische vorming

Uitvoering beleidsopties 2008

Taalvaardigheid blijft een aandachtspunt. Er werd einde 2008 een reeks taaltrainingen aan de sector aangeboden.

Daarnaast blijkt dat de vraag naar vorming in marketingcommunicatie blijft stijgen. In het najaar 2007 organiseerde het agentschap reeds opleidingen over on- en offline marketingcommunicatie in een ‘blended learning’-formule (deels klassikaal, deels via webleren).

Beleidsopties 2009

De vraag naar taaltrainingen met een specifiek toeristische invalshoek is en blijft groot. Ook in 2009 zal verder initiatief genomen worden om de taalvaardigheid van het onthaal- en baliepersoneel in Vlaanderen te verbeteren. Tegelijk wordt door het agentschap gewerkt aan een concrete vertaalslag van haar visie betreffende de klantgerichtheid in toeristische infokantoren.

Vlaanderen is een grote aantrekkingspool voor toeristen. De Vlaamse overheid wil de professionele omkadering dan ook versterken en maakt daarom een budget van 75.000 euro vrij voor subsidies aan privaatrechterlijke verenigingen in het kader van de opleidingsmogelijkheid ‘Master in Toerisme’. De Master in Toerisme is een unieke toerismeopleiding in Vlaanderen en wordt samen ingericht door 4 universiteiten en 6 hogescholen. De opleiding biedt een belangrijke bijdrage tot verdere professionalisering van de Vlaamse toerismesector. Het kwaliteitsvolle karakter van de opleiding werd onlangs aangetoond door het behalen van een gunstig visitatierapport.

.

4.2 Versterken van het eigen Vlaamse beleid inzake toerismeonderzoek en statistiek

Uitvoering beleidsopties 2008

Het marktonderzoek met betrekking tot de MICE-sector werd in de tweede helft van 2008 opgestart. “Toerisme in Cijfers” werd in augustus 2008 gepubliceerd en is beschikbaar op de website van het agentschap.

Beleidsopties 2009

Uitvoeren van het cyclisch marktonderzoek met betrekking tot de MICE-sector. “Toerisme in cijfers 2008” zal in augustus gepubliceerd worden en beschikbaar gesteld worden op de website van het agentschap.

5. Versterkte toerismekaanpak van Vlaanderen in Brussel

Uitvoering beleidsopties 2008

Binnen het agentschap werd het Brusselteam geïnstalleerd. De knelpunten en opportuniteiten voor toeristische samenwerking in Brussel worden door het consultbedrijf in samenwerking met het Brusselteam in kaart gebracht en zullen in het najaar 2008 beschikbaar zijn en leiden tot een actieplan. Hierbij worden de Vlaamse antennes in Brussel mee bevraagd en betrokken.

Beleidsopties 2009

In 2009 zal Toerisme Vlaanderen, in overleg met de Vlaamse antennes in Brussel, uitvoering geven aan het actieplan toerisme voor Brussel.

Spoor 3: Vlaanderen als kwaliteitsbestemming op de kaart zetten

6. Ontwikkelen en implementeren van een totaalvisie op toeristisch onthaal

Uitvoering van beleidsopties 2008

Met Brussels Airport wordt samengewerkt om de visibiliteit van Vlaanderen en het onthaal op de luchthaven te versterken. Een onbemande balie voor tijdelijk onthaal bij congressen werd in augustus 2007 in gebruik genomen. Als algemeen onthaalpunt voor Vlaanderen werd in september 2008 een onbemande, opvallende multimedia-installatie gerealiseerd.

Het nieuwe toeristische onthaalpunt in het station van Brugge, dat door Toerisme Vlaanderen, werd gesubsidieerd, werd geopend op 28 april 2008. Eerder bouwde ook Antwerpen een onthaalpunt met eigen middelen uit in het station. In het voorjaar van 2008 startte Toerisme Vlaanderen overleg op met de NMBS, om het onthaal in de stations verder te versterken. Daarbij wordt in eerste fase gefocust op het station van Brussel Zuid.

Een eerste overleg vond plaats met de NMBS in verband met toeristisch onthaal in de stations. De NMBS is het project genegen en informeert hierover de betrokken personeelsleden.

Het concept van de A-internationaal-kantoren wordt verder onderzocht. De eventuele plaats van cultuur werd verkend met CultuurNet Vlaanderen. Tijdens een evaluatievergadering begin 2008 over het UIT-concept werd duidelijk dat dit concept niet evident spoort met de nieuwe visie op het toeristische onthaal omdat de doelstellingen en de doelgroepen duidelijk verschillen.

De criteria voor de toeristische dienstverlening en infokantoren in de regio's werden besproken met de provincies, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en de regiocoördinatoren. Criteria zullen vooral moeten bijdragen tot het realiseren van regionale onthaalactieplannen in de geest van de nieuwe visie toeristisch onthaal. Zij moeten dus stimuleren tot een sterk toeristisch

informatienetwerk waarbij de distributie van toeristische informatie geoptimaliseerd wordt, en behalve klassieke toeristische informatiekantoren ook gebruik wordt gemaakt van onbemande infokiosken, horeca, fietsinrijpunten enzovoort. Vier proefregio's werden geselecteerd (Vlaamse Ardennen, Groene Gordel, Antwerpse Kempen en Westhoek).

Beleidsopties 2009

De vernieuwde visie op het toeristische onthaal wordt uitgevoerd, met bijzondere aandacht voor het toeristische onthaal langs de snelwegen en in de spoorwegstations, waar internationale verbindingen toekomen. Het actieplan voor het regionaal toeristische onthaal, als onderdeel van de vernieuwde visie, zal in overleg met de provincies en de lokale partners geïmplementeerd worden.

De toeristische bewegwijzering langs autosnelwegen ('bruine borden') is toe aan vernieuwing. Er komen nieuwe borden aan een tiental geselecteerde centrumsteden en de regio's. Ondertussen werd de goedkeuring verkregen van de afdeling Verkeerskunde, en wordt het bestek uitgeschreven. Toerisme Vlaanderen onderhandelt eveneens over het plaatsen van folderrekken met toeristische informatie in de wegresterants langs de snelwegen.

Gent wenst tegen einde 2009 een nieuw informatiekantoor te ontwikkelen in de Vismijn. Dit project wordt door Toerisme Vlaanderen aangegrepen als proefproject voor de ontwikkeling van de stedelijke A-internationale kantoren.

7. Uitwerken van een kader voor marktconforme productontwikkeling, inclusief de overeenkomstige (financiële) omkadering ervan

7.1 Uitvoering van het toeristische fietsactieplan

Uitvoering beleidsopties 2008

Eind 2007 werd een stijging van het aantal fietsvriendelijk logies genoteerd van 270 (2006) naar 300 (2007). De richtlijnen voor de labeling van fietsvriendelijke logies werden in 2007 geëvalueerd. Toerisme Vlaanderen is in overleg met de provincies en de peters van de routes in 2007 begonnen aan de gefaseerde vernieuwing van de LF-routes qua terrein en een vernieuwing van alle bordjes (met nieuwe lay-out/logo). Het ging vooral over wijzigingen in functie van meer veiligheid en fietscomfort. De webtoepassing voor het onderhoud en het klachtenbeheer van de landelijke fietsroutes (LF) werd verder ontwikkeld. Het systeem dient ook als basis voor de vernieuwing van het LF-netwerk in Vlaanderen met vernieuwde bewegwijzeringborden. In het najaar van 2007 voerde het agentschap gesprekken met de provincies om het digitaal fietsroutebeheersysteem ook te gebruiken voor de provinciale fietsnetwerken. Uit deze gesprekken is gebleken dat de markt vooral vraagt naar een degelijke tool voor routeplanning. De provincies en Toerisme Vlaanderen onderzoeken momenteel de mogelijkheden om dit te realiseren.

Beleidsopties 2009

Eind 2008 zal de Vlaanderen Fietsroute (bestaande uit Landelijke fietsroutes LF 1, LF 5, LF 7 en LF 6) volledig vernieuwd zijn. Ook de Stedenroute is tegen dan geupdated. Voor de deze beide routes worden ook nieuwe topogidsen uitgewerkt en wordt nagegaan hoe deze verder gepromoot kunnen worden.

Nu alle modules van de webtoepassing voor het onderhoud en het klachtenbeheer van de landelijke fietsroutes operationeel zijn, wordt vooral gewerkt aan een verbetering van de performantie van het systeem.

7.2 Wandeltoerisme

Uitvoering beleidsopties 2008

Op het terrein werd door de betrokken provincies met financiële steun van Toerisme Vlaanderen gestart met de voorbereiding van de eerste wandelnetwerken. In juli 2008 werden de wandelnetwerken Voeren (Voerstreek) en Westkustduinen geopend.

Beleidsopties 2009

Toerisme Vlaanderen blijft verder investeren in hoogkwalitatieve wandelgebieden, waarbij de zoekzone wordt geselecteerd op basis van twee criteria van landschappelijke waardering:

- een minimale oppervlakte van 7.500 ha en ruimtelijk samenhangend (de landschapskenmerken van het gebied moeten dus relatief homogeen en dus ook relatief weinig versnipperd zijn door infrastructuur of verstedelijkte gebieden)
- de landschappelijke aantrekkelijkheid: reliëf, afwisseling, gaafheid, natuurlijkheid en ruigheid van het landschap.

De richtgrootte van het wandelgebied binnen de zoekzone bedraagt zowat 4.000 ha. Het wandelnetwerk moet dus niet op de hele oppervlakte van de zoekzone worden ontwikkeld. Het ontwikkelen van een wandelnetwerk in de geselecteerde zoekzones is niet verplicht. In een wandelgebied (netwerk) kunnen nog steeds wandellussen worden ontwikkeld, bijvoorbeeld om expliciet een eigen thema van de regio te belichten. Via het inzetten van investeringsmiddelen voor toeristisch recreatieve projecten en via het wandelactieplan blijft Toerisme Vlaanderen werken aan zowel de fysieke als de commerciële productontwikkeling van wandelnetwerken.

Ook voor de komende jaren zijn al tal van wandelnetwerken in ontwikkeling of in voorbereiding: Hoppeland / Ijzervallei, Heuvelland (uitbreiding), Ieperboog (uitbreiding), Interfluvium, Hagelandse Heuvels, Pajottenland (uitbreiding), Zuid-Dijleland, Kreekenland en Bulskampveld en Kluisbergen en Brakel.

7.3 Watertoerisme – rivier- en cruisetoeisme

Uitvoering beleidsopties 2008

Het vaarnetwerkonderzoek werd afgerond in mei 2008. In de volgende stap werd naar de interesse gepeild van beleidsmakers en 'leveranciers' in de ontwikkeling van het watertoerisme in. Beide onderzoeken moeten Toerisme Vlaanderen in staat stellen om de visie en het concrete actieplan voor watertoerisme op te stellen tegen het einde van 2008.

Beleidsopties 2009

Op basis van de visie op watertoerisme volgen tegen eind 2008, actieplannen voor het riviertoerisme en het cruisetoeisme, waarvan de implementatie in 2009 kan opgestart worden.

7.4 Limburgs toerisme uitbouwen als een economische troef

Uitvoering beleidsopties 2008 en beleidsopties 2009

7.4.1. Erfgoedlogies Limburg

De ontwikkeling van erfgoedlogies in Limburg is toevertrouwd aan de vzw Marketing Erfgoedsites Limburg, die eind februari 2008 overging tot de aanstelling van een projectmanager.

7.4.2. Toeristische herbestemming voormalige mijnsites

Herbestemming voormalige mijnsites – Winterslag: in het kader van het project C-Mine werd in 2007 door Toerisme Vlaanderen een TRP-subsidie toegekend, meer bepaald voor de installatie van 9 toeristische periscopen.

Herbestemming voormalige mijnsites – Beringen: de voornaamste trekker in Beringen wordt het Vlaams Mijnmuseum. Binnen de LSM-enveloppe zijn middelen voorzien om de herbestemming te realiseren in het kader van een PPS-opdracht.

7.4.3. Pilootproject gethematiseerde regionale bezoekerscentra

Binnen het Limburgplan worden bij wijze van pilootproject een aantal gethematiseerde regionale bezoekerscentra voorbereid.

In Alden Biesen is er een samenwerking tussen Alden Biesen en de Stad Bilzen. De Vlaamse gemeenschap staat een gebruiksrecht af voor een gedeelte van haar gebouwen. Zij voorziet verder ook de nodige investeringen om de herbestemming tot regionaal bezoekerscentrum mogelijk te maken. Hiervoor werd EFRO-steun toegekend in december 2006. Voor de inrichting van het bezoekersonthaal treedt de stad Bilzen op als bouwheer. Ook hiervoor wordt een beroep gedaan op EFRO-middelen, gecofinancierd door Toerisme Vlaanderen en de Stad Bilzen. Deze dossiers, zowel bij EFRO als Toerisme Vlaanderen (295.000 euro), werden goedgekeurd in 2006. De koppeling met de conceptstudie wordt zeer nauw opgevolgd. Toerisme Limburg is betrokken in de werkgroepen die de plannen uitvoeren. De verbouwingswerken voor het regionaal bezoekerscentrum zijn eind 2007 gestart. Wegens het einde van de EFRO-programmaperiode moeten de werken ten laatste medio 2008 beëindigd zijn.

Sint-Truiden zal de hallen van het Belfort inrichten als regionaal bezoekerscentrum. Sint-Truiden kan geen aanspraak maken op middelen van EFRO en vroeg bijgevolg meer middelen aan Vlaanderen. Eind 2007 kende Toerisme Vlaanderen een TRP-subsidie toe van 409.000 euro.

Het stadsbestuur van Tongeren heeft besloten om de bouw van het regionaal bezoekerscentrum Atrium op het Vrijthof niet te laten doorgaan. Bij een overleg met Toerisme Vlaanderen op 18 januari 2008 deed de stad een alternatief voorstel, nl. de inrichting van de volledige benedenverdieping van het stadhuis als regionaal bezoekerscentrum. De doelstelling van het project blijft daarbij behouden.

Voor Maasmechelen zijn de bouwwerken en inrichtingswerken, mede gefinancierd door EFRO en Toerisme Vlaanderen, afgerond. Het bezoekerscentrum 'Maasvinster' werd officieel geopend op 22 juni 2007.

De uitbouw van de site Herkenrode in Hasselt (in beheer van Erfgoed Vlaanderen vzw) als regionaal bezoekerscentrum is in een stroomversnelling gekomen. Er is een overeenkomst gesloten tussen de vzw Herkenrode en vzw Erfgoed Vlaanderen. vzw Herkenrode doet het dagelijkse beleid in naam en voor rekening van Erfgoed Vlaanderen. Erfgoed Vlaanderen blijft het aanspreekpunt voor huidige en toekomstige investeringen op de site. Er werd een marktraadpleging opgestart voor de uitbatingen van diverse onderdelen van het Herkenrode-project. Er werd een akkoord gesloten tussen de stad Hasselt en vzw Herkenrode / Erfgoed Vlaanderen voor het toeristisch onthaal op de site. Herkenrode wordt een antenne van het toeristisch onthaal van de stad Hasselt. Begin 2008 diende Erfgoed Vlaanderen vzw een TRP-subsidieaanvraag in voor het luik van de cultuurtoeristische ontsluiting van de site.

Lommel bouwt momenteel een regionaal bezoekerscentrum uit. Het door Toerisme Vlaanderen reeds gesubsidieerde Glascentrum zal in het totaalconcept ingewerkt worden.

7.4.4. Ontsluiting van Voeren in het kader van het Limburgs fietsnetwerk

De fietsnetwerktrajecten in Voeren, en de aansluiting met het routenetwerk in Nederland en Vlaanderen, werden uitgetekend door de provinciale Limburgse wegedienst. Wat het fietsnetwerk betreft, is het eerste deel van de aanleg van paden en missing links klaar. De overige drie delen zijn momenteel in aanbesteding, realisatie is voorzien tegen eind 2008. Eind dit jaar zal ook de bewegwijzering geplaatst worden. Het gedeelte Voeren zal vanaf 2009 opgenomen kunnen worden op de fietsnetwerkk kaart van Limburg. De opening van het fietsnetwerk Voeren vindt plaats in het voorjaar van 2009. Het fietsinrijpunt is operationeel.

7.4.5. Communicatiecampagne “Fietsvakantie Limburg”

Als afgeleide van het marketingplan buitenland zet Toerisme Vlaanderen op de Duitse markt sterk in op de promotie van de fietsvakanties in Limburg. Extra financiering vanuit het Limburgplan laat toe de reeds beschikbare middelen van Toerisme Vlaanderen en Toerisme Limburg te poolen en zo een directe meerwaarde te bereiken. Begin 2007 werd, na afronding van een onderzoek, beslist tot een reeks concrete acties voor een fietscampagne in 2007 en 2008 waarbij het Limburgse fietsproduct met nadruk wordt gepositioneerd op de Duitse markt. Het Toerisme Vlaanderen-kantoor in Keulen coördineert de acties.. Het instrumentarium dat ingezet wordt, bestaat ondermeer uit: fietsbeurzen, tv-reportages, uitgebreide perswerking, acties met fietspartners en producenten van fietsmateriaal. Daarnaast wordt er ook aansluiting gezocht met communicatie-inspanningen die private partijen uit Limburg (Molenheide en Maasmechelen Village) al gepland hebben in Duitsland.

7.5 Actieplan Groene Gordel – Vlaamse Rand

Het toerismebeleid voor de Groene Gordel is een belangrijk onderdeel van het beleid van de Vlaamse Regering in de Vlaamse Rand. De Groene Gordel rond Brussel speelt als aantrekkelijke toeristische bestemming een essentiële rol in het vrijwaren van het landelijke én Vlaamse karakter van de Rand.

Uitvoering beleidsopties 2008 – beleidsopties 2009

7.5.1. Ontwikkelen van drie bezoekerscentra, gekoppeld aan de drie toeristische toplocaties – Oprichten en financieel ondersteunen van drie regionale toeristische infokantoren.

Het bezoekerscentrum Gaasbeek werd op 12 april 2008 geopend. Het Departement Internationaal Vlaanderen investeerde 150.000 euro in de uitbouw van het bezoekersonthaal tot een regionaal bezoekerscentrum. Het kasteel is voortaan een volwaardige toeristische toegangspoort tot het Pajottenland en de Groene Gordel rond Brussel.

In Halle lag in 2007 de focus op het herinrichten van het infokantoor, ondersteund via een subsidie voor toeristisch recreatieve projecten en werd geopend op 30 augustus 2008.

De studie over de visie rond de Nationale Plantentuin werd eind april 2008 afgerond en formuleert, naast een antwoord op de toeristische positionering van de Nationale Plantentuin, eveneens een reeks aanbevelingen om het toeristische onthaal op de site te optimaliseren. De studie bevat aanbevelingen op het vlak van toeristische ontwikkelingskansen, positionering van de Nationale Plantentuin in de toeristische markt, inbedding in de regio Brabantse Kouters-Groene Gordel, een plan van eisen voor toeristische ontsluiting, aanbevelingen voor marketing en een investerings- en exploitatieplan. Het toeristische luik van de Nationale Plantentuin vormt natuurlijk slechts een deel van de totale beleidswerking van deze instelling. Het eindrapport werd aan de collega bevoegd voor Wetenschapsbeleid bezorgd om zo de toeristische visie mee te laten integreren in een groter geheel.

Inmiddels zijn de conclusies van het rapport ook meegenomen bij de ontwikkeling van het geïntegreerde masterplan voor de Plantentuin.

Begin 2008 werd de draad van het overleg rond de uitbouw van een streekbezoekerscentrum en infokantoor in het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika weer opgenomen, zowel met het museum als met de gemeente Tervuren. De eerste lijnen voor het realiseren van het concept van een streekbezoekerscentrum worden uitgezet.

7.5.2. Uitbouw van het fietswerk, met aansluiting op Brussel – Ondersteunende fietsinfrastructuur

De uitbouw van een fietsnetwerk Groene Gordel gebeurt gefaseerd, met als eerste stap de omvorming van het bestaande doelenetwerk in het Dijleland tot een fietsnetwerk op basis van knooppuntenbewegwijzering. De uitvoering gebeurde in de eerste helft van 2008. Het netwerk werd op 1 juli 2008 geopend. Begin 2008 volgde een nieuwe subsidieaanvraag voor de deelregio Brabantse Kouters met uitvoering voorzien in 2009.

7.5.3. Stimuleren en ondersteunen van de uitbouw van toeristisch-recreatieve infrastructuur

Projecten in het kader van een verdere uitbouw van een toeristisch-recreatieve infrastructuur worden gestimuleerd door Toerisme Vlaanderen en via de regiowerking van Toerisme Vlaams-Brabant. Ten laste van het budget voor toeristische recreatieve projecten werden in de Vlaamse Rand volgende projecten betaald: Gemeente Beersel voor de realisatie van een infokantoor en bezoekerscentrum voor ambachtelijke lambikbieren en Toerisme Vlaams-Brabant vzw voor de realisatie van het Fietsnetwerk Groene Gordel: deelregio Brabantse Kouters.

7.5.4. Promotie van de Groene Gordel

De binnenlandse promotie van de Groene Gordel wordt gevoerd vanuit Toerisme Vlaams-Brabant en krijgt via deze weg ook een plaats in de algemene campagne binnenland van Toerisme Vlaanderen. In de eerste helft van 2008 werd op het élan van 2007 verder gegaan. De Groene Gordel kwam geregeld aan bod in de campagne, ondermeer in gedrukte mailings (164.000 exemplaren). Binnen de campagne werden 3.320 brochures over de Groene Gordel verdeeld, deze werd ook nog eens 2000 keer gedownload via de website www.toerismevlaanderen.nl.

In het wandeltijdschrift “Op Lemen Voeten” en het 50-plustijdschrift “Zin” (55.000 ex.) verschenen reportages door bekende Nederlanders over de Groene Gordel. Ook in de maandelijkse e-nieuwsbrief van Toerisme Vlaanderen, met ondertussen een oplage van 65.000 abonnees, ging aandacht naar de Groene Gordel, o.a. met de Vlaanderen Lekkerland-initiatieven. Dit onderwerp kwam ook aan bod in de persniewsbrief naar 282 mediacontacten.

7.5.5. Strategisch Beleidsplan Groene Gordel

Het strategische beleidsplan toerisme en recreatie voor de Groene Gordel 2003-2007 en het Groene Gordelactieplan hebben duidelijk een dynamisch proces in gang gezet. Het nieuw strategisch plan Groene Gordel, een initiatief van Toerisme Vlaams-Brabant, gesubsidieerd door Toerisme Vlaanderen werd voorgesteld op 23 april 2008. Het nieuwe plan profileert De Groene Gordel als groene regio met een schat aan parken, tuinen en groene plekken. Voor de vermarketing genieten thema's die inspelen op de motivaties ‘authenticiteit’ en ‘ontdekkingsdrang’ de voorkeur.

7.6 Visieontwikkeling rond duurzaam toerisme in de praktijk brengen

Mede ten gevolge van de klimaatwijziging is de bewustwording over de mogelijke negatieve impact van toerisme toegenomen. Duurzaam toerisme is een vorm van toeristische ontwikkeling die de eigen bestaansvoorwaarden niet aantast zodat ook toekomstige generaties bewoners en gasten van de bestemmingen kunnen genieten. Het is een vorm van toerisme die zowel mens, milieu als de lokale cultuur van de gastregio respecteert en die een globaal evenwicht brengt in deze drie dimensies. Het resulteert in een kwaliteitsverbetering waar alle betrokken partijen baat bij hebben

én is economisch rendabel. Deze vorm van toeristische ontwikkeling is mogelijk in alle vormen van toerisme, dus zowel in de recreatieve sfeer als in het zakentoeisme, zowel wat verblijftoeisme als wat dagtoerisme betreft. Het realiseren van een duurzame toeristische ontwikkeling is een taak van alle betrokken actoren: de toeristen, de toeristische ondernemer, de toeristische overheid, de media, de internationale organisaties,....

Uitvoering beleidsopties 2008

In de reisbureauregelgeving werd de Mondiaal Ethische Code voor Toerisme opgenomen. Deze gedragscode bepaalt dat de reisbureauvergunninghouder en zijn medewerkers er toe verplicht zijn om de principes van duurzaam toerisme, zoals omschreven in de Mondiaal Ethische Code voor Toerisme, te onderschrijven.

Reisbureaus werden aangespoord om binnen het Europese Travelife project een cursus duurzaam toerisme te volgen. Sinds 2007 kunnen touroperators meedingen naar de Travel Award duurzaam toerisme, die door een vakblad voor de toeristische sector worden georganiseerd.

Sinds 2008 is duurzaamheid een aandachtspunt bij de beoordeling van evenementen met toeristisch belang en / of internationale uitstraling. Een infobrochure geeft praktische tips hoe een evenement op duurzame wijze wordt georganiseerd.

Investerings in toeristisch-recreatieve projecten zijn een belangrijk speerpunt van het Vlaamse toeristisch beleid. Toerisme Vlaanderen gebruikt duurzame criteria bij de beoordeling van toeristisch-recreatieve projecten. In het kader van een beleidsevaluatie van deze projecten worden de duurzaamheidcriteria geëvalueerd en geoptimaliseerd.

Dit voorbije academiejaar werd onder hogescholen met een toerismeopleiding een handleiding verspreid die aangeeft hoe de principes betreffende duurzaam toerisme kunnen geïntegreerd worden in het curriculum. Voor de bacheloropleidingen hotelmanagement werd een gelijkaardig project gestart in 2008.

Vlaanderen heeft sinds 2007 een ecolabel voor campings en jeugdverblijven: de Groene Sleutel. Toeristische logies die milieubewust omspringen met energie, water en afval en werknemers en bezoekers aanzetten tot een milieubewust gedrag, kunnen het ecolabel krijgen. Op 25 maart 2008 werden aan 9 campings en 11 jeugdlogies de Groene Sleutels 2008 uitgereikt. Sinds december 2007 kunnen de doelgroepen “jeugdverblijven” en “attracties” zich inschrijven voor het begeleidingsprogramma tot behalen van een ecolabel. Al 21 campings, 46 jeugdverblijven en 4 attracties gingen hierop in. In het najaar van 2008 werd het label uitgebreid naar hotels, gastenkamers en vakantiewoningen.

Toerisme Vlaanderen heeft net als in 2005 in 2008 een interne duurzaamheidscan laten uitvoeren. Deze oefening mondde uit in een ambitieuze duurzaamheidagenda met concrete verbeterpunten. Ook in 2008 werd 250.000 euro uitgetrokken voor projecten die toerisme inzetten als hefboom voor vermindering van de armoede. De Vlaamse regering hechtte op 18 juli 2008 aan de ondersteuning van het project “Capacity Buiding in the Great Limpopo Transfrontier Park”, van het South african Wildlife College. Het project ondersteunt de opleiding in het beheer van natuurreservaten.

Beleidsopties 2009

Voorlopig kunnen attracties het “Groene Sleutel” label nog niet verwerven, omdat de FEE, de internationale organisatie die achter het ecolabel ‘De Groene Sleutel’ zit, de werking beperkt tot logiesvormen. De verwachting is wel dat attracties vanaf 2009 ook in aanmerking zullen komen.

In 2009 wordt bekeken of een gelijkaardig traject als bij de hogescholen mogelijk is voor de toerismeopleidingen in het secundair onderwijs.

Toerisme Vlaanderen wil het gebruik van belangrijke beleidsinstrumenten voor een duurzame ontwikkeling van toerisme aanmoedigen. In 2007 werd in opdracht van Toerisme Vlaanderen een praktische handleiding opgesteld over het identificeren van de draagkracht in toeristische recreatieve verstedelijkte gebieden. Toerisme Vlaanderen wenst een praktische handleiding te ontwikkelen om de impact van het toerisme op de leefbaarheid van de buitengebiedgemeenten te bepalen en dit met het oog op het behoud van leefbare gemeenten. De handleiding zal parameters weergeven die de leefbaarheid van een gemeente meten (rekening houdend met alle betrokken partijen) en voorbeelden geven hoe deze parameters correct geïnterpreteerd kunnen worden. De onderzoeksopdracht omvat ook de toepassing van deze methodologie op een aantal gemeenten.

Toerisme is in landen in ontwikkeling een economische hefboom die – mits een duidelijke visie en een professionele aanpak – aan belang zal winnen, met daarbij op termijn positieve effecten op werkgelegenheid, economische groei, en de handels- en betalingsbalans. Ook in 2009 wordt 250.000 euro uitgetrokken voor projecten in het Zuiden die toerisme inzetten als hefboom voor de vermindering van armoede. Daarmee worden projecten ondersteund in verband met capaciteitsopbouw betreffende duurzaam toerisme in het Zuiden. Daarbij wordt o.a. gedacht aan de opmaak van strategische beleidsplannen toerisme, de uitbouw van lokale toeristische diensten, of jobcreatie in de toeristische sector. Na de ondersteuning van projecten in Mozambique (2007) en Zuid-Afrika (2008) zal de steun in 2009 geconcentreerd worden op Malawi. Op die wijze zijn toeristische projecten ondersteund in de drie partnerlanden van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking. Gelet op het feit dat deze samenwerkingsprojecten in vele gevallen meerjarenprojecten kunnen zijn, of bijdragen aan langlopende programma's van internationale organisaties of NGO's wordt ervoor geopteerd om deze middelen in te schrijven op een basisallocatie met gesplitste kredieten.

7.7 Nieuwe impulsen voor een toeristisch tewerkstellingsbeleid

Uitvoering beleidsopties 2008

Na de wijziging van het besluit houdende de toekenning van subsidies aan toeristische verenigingen voor de tewerkstelling van personeelsleden in 2007 trad dit besluit in volle werking in 2008. Zo werden onder meer projecten bij Unizo en VVSG gesubsidieerd. Deze projecten hebben in 2008 geleid tot een gemeenschappelijk overleg op het vlak van toerisme tussen beide organisaties.

In 2008 werd principiële goedkeuring gegeven aan 9 nieuwe toeristische tewerkstellingsprojecten. Ze kaderen in de uitbouw van toegankelijk toerisme, wandeltoerisme, coördinatie van het onderhoud van fiets- en wandelpaden en het toeristische onthaal. Betreffende de buurt- en nabijheidsdiensten werd overleg gepleegd met collega Kathleen Van Brempt en met het Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie. Er werd een lijst opgemaakt betreffende de door Toerisme te betoelagen initiatieven in het kader van de lokale diensteneconomie. Projecten voor het onderhoud van fiets-, wandel- en ruitersporen en de KMDA komen bij voorrang in aanmerking.

Beleidsopties 2009

Het sluiten van het protocol tussen Toerisme Vlaanderen en het Vlaams Subsidieagentschap voor de bepaling van het toetsingskader, de administratieve opvolging en de bevoorschotting van tewerkstellingsprojecten in het kader van de lokale diensteneconomie. Het verder uitvoeren van het toeristisch tewerkstellingsbeleid.

7.8 Investeringsbeleid voor productontwikkeling en -innovatie

Uitvoering beleidsopties 2008

Het departement Internationaal Vlaanderen laat, in overleg met Toerisme Vlaanderen, een doelmatigheidsanalyse van TRP uitvoeren door het West-Vlaams Economisch Studiebureau (WES). De resultaten van deze oefening worden in het najaar van 2008 opgeleverd.

In 2008 werden 60 projecten voor een totaal bedrag van 6,75 miljoen euro in het kader van de betoelaging van toeristisch recreatieve projecten ondersteund. De meerwaarde van elk project is afhankelijk van de aard van het initiatief en de locatie. Elk project wordt bekeken in functie van zijn betekenis voor de toeristische ontwikkeling van de regio (inkadering in het strategisch plan toerisme van de regio of kunststad). Projecten moeten een bovenlokale uitstraling hebben, imagoversterkend en identiteitsbepalend zijn voor de stad of regio en een meerwaarde betekenen ten opzichte van het bestaande toeristisch-recreatieve aanbod. Er zijn hefboomprojecten, innovatieve of proefprojecten en reguliere projecten. De projecten waarin Toerisme Vlaanderen mee investeert, kunnen onderverdeeld worden in volgende categorieën: fietsen, wandelen, ruiters en mensen, toeristische bewegwijzering en informatiedragers, watergebonden infrastructuur en watertoerisme en -recreatie, recreatiedomeinen, toeristische ontsluiting van cultureel erfgoed, all-weatherinfrastructuur en thematische bezoekerscentra, infokantoren en streekbezoekerscentra, inrichting van openbaar domein met een belangrijke toeristische functie. Bijzondere aandachtspunten zijn toegankelijkheid voor personen met een handicap en duurzame ontwikkeling. Specifieke aandacht gaat naar projecten in het kader van het Kunststedenactieplan, de Groene Gordelactieplan en het Limburgplan.

Beleidsopties 2009

Investerings in nieuwe toeristisch-recreatieve projecten blijven een belangrijk accent binnen de begroting van het agentschap Toerisme Vlaanderen. Ook in 2009 gaat prioriteit naar projecten rondom themagebonden productlijnen zoals fietsen, wandelen, watertoerisme. Ook projecten die aansluiten bij de vernieuwde accenten van toeristisch onthaal krijgen volop aandacht. Naar de kunststeden toe werd extra voorlichting gegeven over deze subsidiemogelijkheden voor toeristisch-recreatieve projecten, vermits zij in het verleden relatief weinig dossiers indienden.

8. Ontwikkelen van een geïntegreerd toeristisch aanbod

8.1 Internationaal Jeugdactieplan

Uitvoering beleidsopties 2008

Begin februari 2008 werd het kwantitatief onderzoek naar het profiel, motivaties en behoeften van de internationale jongerentoeurist in de Vlaamse kunststeden afgerond. Deze studie diende, samen met de kwalitatieve studies van USE-IT (Hostels, buitenlandse overheden en vervoersbedrijven), als belangrijke input voor de opmaak van het actieplan. Dit plan stelt concrete acties voor om het internationaal jeugdtoerisme uit te bouwen op het vlak van productontwikkeling, toeristische onthaal, buitenlandmarketing, en (inter)nationale samenwerking.

Beleidsopties 2009

Het versterken van het jeugdtoerisme in en naar Vlaanderen volgens de lijnen van het Internationaal Jongerenactieplan Toerisme.

8.2 Plattelandstoerisme

Uitvoering beleidsopties 2008

De opmaak van de inventaris van alle bestaande jeugdverblijven is gestart in januari 2008. In eerste instantie werden de gemeenten hiervoor bevraagd over de stedenbouwkundige toestand van de jeugdverblijven op hun grondgebied. Deze informatie wordt verder aangevuld aan de hand van terreinbezoeken. Uiteindelijk zal er per jeugdverblijf een fiche worden opgemaakt met daarin allerlei informatie over dit jeugdverblijf (de exacte locatie van het domein, de onderliggende bestemming, de vergunningstoestand, de brandveiligheid, is er hinder voor de omgeving, de watertoets, de positie t.o.v. de NATURA 2000- en VEN-gebieden, ...).

De task force die als opdracht kreeg om het afwegingskader voor (veelal zonevreemde) jeugdverblijven op te stellen is opgestart. Er werd beslist dat de ambtelijke werkgroep die instaat voor de inventaris, eveneens het ruimtelijke afwegingskader zal voorbereiden, dat dan ter discussie en validatie aan de task force zal worden bezorgd.

Beleidsopties 2009

Het afwegingskader wordt in de loop van 2009 afgewerkt en bekrachtigd door de Vlaamse regering.

8.3 Investeren in het eigen patrimonium en actieplan voor jeugdverblijfsinfrastructuur

Uitvoering beleidsopties 2008

Wat betreft de gemeenschapszone in Bredene werd 2 miljoen euro extra middelen vrijgemaakt om een recreatiedomein in te richten in de gemeenschapszone.

Het domein Polderwind in Zuienkerke is vrij van juridische procedures en betwistingen, een overeenkomst van dading werd ondertekend door alle partijen. Toerisme Vlaanderen inventariseerde de kandidaat-kopers/exploitanten/gebruikers voor het domein.

In de afgelopen maanden heeft zich voor de Jeugdherberg Antwerpen een groeiend budgettair probleem gemanifesteerd, ondermeer veroorzaakt door de stijging van de grondstofprijzen in de bouw. Toerisme Vlaanderen, dat als bouwheer optreedt, heeft daarop de werken tijdelijk laten stilleggen tot er samen met de architect een oplossing werd uitgewerkt. Met de architect werd een akkoord gemaakt over een aangepast ontwerp. De vooropgestelde timing voor de realisatie van het project zal hierbij niet in het gedrang komen.

In verband met de versterking van de jeugdverblijfscentra via PPS onderzocht Toerisme Vlaanderen 13 potentiële sites, waarvan 9 locaties PPS-waardig werden bevonden (Hasselt, Diest, Kortrijk, Brasschaat, Koksijde, Oostende, Brugge en Brussel). Het dossier werd in juni 2008 door de Vlaamse Regering goedgekeurd, vervolgens werd de PPS-aankondiging gepubliceerd in het Europees aanbestedingsblad. Er waren echter geen inschrijvingen. Op heden wordt geanalyseerd wat de mogelijke oorzaken hiervan kunnen zijn.

Het kampeerautoterrein in Westende werd voorlopig opgeleverd en kan na het bekomen van de exploitatievergunning officieel geopend worden.

Voor Terlaenen in Overijse werd op 10 januari 2008 het akkoord ontvangen van de gemeente Overijse met betrekking tot de erfpacht jeugdtoerisme.

Met betrekking tot Hagaard startte de gemeente met de opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan, aangezien het voormalige schoolgebouw in natuurgebied ligt dat moet worden omgevormd tot een bestemming waar een jeugdverblijf kan worden opgericht. Hierdoor zal de timing met twee jaar verlengd worden. Het voortraject (gunning van de architect, voorontwerp, definitief ontwerp, afbraak schoolgebouw) zal al in 2009 van start gaan. De daadwerkelijke start der werken zal waarschijnlijk pas in 2010 plaatsvinden.

Beleidsopties 2009

Toerisme Vlaanderen zal de gemeenschapszone in Bredene, en de jeugdherbergen van Antwerpen en Voeren afwerken.

Verder zal het agentschap ook de nodige inspanningen en investeringen doen zodat het eigen patrimonium het ecolabel 'groene sleutel' en het toegankelijkheidslabel kan behalen.

Op de begroting 2009 van het agentschap Toerisme Vlaanderen werden extra 1 miljoen euro middelen ingeschreven voor het realiseren van een inhaalbeweging in de jeugdverblijfinfrastructuur in Vlaanderen.

9. Verhogen van de fysieke toegankelijkheid van het toeristische aanbod

Toegankelijkheid is een zichtbaar aftoetsingscriterium in elk toeristisch subsidie- en investeringsdossier bij Toerisme Vlaanderen. Er wordt binnen deze context ook financiële steun verleend aan investeringen in toegankelijkheid. Bij afronding van een bouwproject wordt een Toegankelijk Vlaanderen-check of een prospectiebezoek van een Infopuntmedewerker gepland, zodat betrouwbare informatie over dit gebouw kan worden gegeven aan de eindgebruiker via de website en andere kanalen.

Uitvoering van de beleidsopties 2008

Sinds de eerste toegankelijkheidslabels voor logiesverstrekkende bedrijven in januari 2008 werden uitgereikt, is het aantal doorgelichte en gelabelde bedrijven nog toegenomen. Op 30 juni 2008 had één bedrijf het A+ label en 50 bedrijven het A-label voor toegankelijkheid. In totaal gebeurden 228 labeldoorlichtingen.

Promotie van het toegankelijke toerisme gebeurt via verschillende kanalen:

- *via aanwezigheid van het Infopunt Toegankelijkheid op beurzen en dergelijke*
- *Het Infopunt Toegankelijk Reizen bouwde verder zijn 4-talige website uit. Ondermeer via deze site worden thematische infobundels aangeboden over toegankelijk logies, vervoer, fiets- en wandelmogelijkheden, reisorganisaties, toegankelijke faciliteiten aan de kust, technische toegankelijkheidsfiches voor de toeristische sector en algemene tips voor een goed voorbereide vakantie. De meeste bundels zijn behalve in het Nederlands ook in het Engels, Frans en Duits beschikbaar.*
- *De promotionele brochures en websites van Toerisme Vlaanderen (o.a. Vlaanderen Vakantieland) gebruiken sinds 2008 het nieuwe toegankelijkheidslabel.*
- *Bij de lancering van het label voor toegankelijk toerisme verschenen onder meer een folder, een brochure en een elektronische nieuwsbrief.*

Beleidsopaties 2009

De doorlichtingen van de logiesverstrekkers met het oog op het toekennen van het toegankelijkheidslabel worden verder gezet.

Het aspect toegankelijkheid zal ook zijn plaats krijgen in de uitvoering van het logiesdecreet.

10. Brede ontsluiting van het toeristische aanbod

10.1 Productdatabank wordt toerismedatabank

Uitvoering beleidsopties 2008

Toerisme Vlaanderen publiceert momenteel dynamisch de logiesgegevens uit de databank op de websites voor de binnenlandse markt en de websites voor de Britse, de Franse, de Nederlandse, en de Deense, de Zweedse, de Tsjechische, de Spaanse en de Oostenrijkse markt. De andere marktspecifieke websites zullen volgen. Dankzij deze evolutie is nu alle vergunde logies uit Vlaanderen en Brussel ontsloten op deze markten, in een gepaste taal, en mét beeldmateriaal. Momenteel spreken al enkele externe instanties, zowel in de private als de publieke sfeer, occasioneel de Toerismedatabank aan als informatiebron. Tal van partners hebben interesse betoond.

De Toerismedatabank werd uitgebreid met een module arrangementen. Voortaan kunnen alle Vlaanderen-Vakantielandarrangementen ingevoerd worden in de databank en is er een koppeling voorzien met de logiesinformatie. Tevens werden de nodige technische ontwikkelingen gerealiseerd

om de arrangementen in het gewenste formaat te kunnen exporteren naar de binnenlandsite en voor het opmaken van de brochure Vlaanderen-Vakantieland.

Elk jaar verzorgt Toerisme Vlaanderen een update van alle logiesgegevens in de databank. Tot nu gebeurde dit via een mailing op papier waarbij de uitbaters verzocht werden al hun gegevens na te kijken. In de zomer van 2008 gebeurde deze bevraging voor het eerst online. De verdere uitbouw van de invoer- en beheersmogelijkheden van de databank openen mogelijkheden om in de komende jaren te streven naar het integreren van een aantal bevragingen (promotionele bevragingen Toerisme Vlaanderen en de provincies, onderzoeksbevragingen van het STER,...). Het agentschap verkent momenteel deze pistes in de werkgroep logiesaanbod waar vertegenwoordigers van de provinciale toeristische organisaties en het STER aan deelnemen.

Dank zij de overkoepelende samenwerkingsovereenkomst die Toerisme Vlaanderen met CultuurNet Vlaanderen sloot, heeft de toeristische sector ook toegang tot deze gegevens van evenementen, en werden diensten ontwikkeld waardoor de toeristisch relevante evenementen kunnen afgezonderd worden binnen het zeer uitgebreide, vaak plaatselijk georiënteerde materiaal van de Cultuurdatabank. Ook op organisatorisch vlak werden sluitende afspraken gemaakt. Concrete toeristische afnemers van de informatie van CultuurNet op basis van de samenwerkingsovereenkomst zijn de Nederlandse site van Toerisme Vlaanderen, Toerisme Oost-Vlaanderen, Dienst toerisme Oudenaarde, Toerisme Meetjesland, Toerisme Vlaams-Brabant, Toerisme Antwerpse Kempen (incl. de clusters Het Grote Neteland, De Vallei van de Grote Nete, Het Land van Turnhout en Het Grensland), Toerisme Lier, Pallieteren, dienst voor toerisme Antwerpen, Toerisme Mechelen.

Beleidsopties 2009

Het informatiebeheer bij Toerisme Vlaanderen zal stapsgewijs versterkt worden door een verdere integratie van de beschikbare databanken enerzijds en door de ontwikkeling van bijkomende diensten anderzijds. Momenteel wordt een plan uitgetekend dat ondermeer volgende mogelijkheden voor verdere uitbouw bestudeert:

- het concretiseren van een gemeenschappelijk portaal voor bevraging van de logiessector
- het afstemmen van de GIS-databank en de Toerismedatabank (incl. beeldendatabank). Het doel is dat de informatie in deze databanken op een efficiënte manier beheerd en geïntegreerd wordt en optimaal inspeelt op de behoeften van de interne en externe klanten.
- integratie van de gegevens over jeugdlogies dmv koppeling met de databank van CJT
- koppeling tussen Toerismedatabank en dossierbeheer
- verdere uitrol van de samenwerking met CultuurNet Vlaanderen,...

10.2 Vernieuwd opleidingstraject voor gidsen en reisleiders

Uitvoering beleidsopties 2008

Het kwaliteitskader Gidsen en Reisleiders werd in de periode november 2007 – februari 2008 voorgesteld aan de opleidingsverstrekkers en beroepsorganisaties van gidsen en reisleiders.

In februari 2008 vond over het kwaliteitskader een overleg plaats tussen het kabinet van Toerisme, het agentschap Toerisme Vlaanderen en het kabinet van Onderwijs. Er werd afgesproken dat het kwaliteitskader zal verankerd worden in een convenant Onderwijs-Toerisme tegen eind 2008.

Ondertussen onderhandelt Toerisme Vlaanderen met het Agentschap voor Onderwijscommunicatie om te onderzoeken of de voordelen van de lerarenkaart kunnen gekoppeld worden aan de gidsenkaart

Eind 2007 werd de studie van de Universiteit Antwerpen over het sociale en fiscale statuut van gidsen en reisleiders opgeleverd.

De verwerving of ontwikkeling van talenkennis maakte geen deel uit van de nieuwe opleidingen voor gidsen en reisleiders. Toch is er vooral in de kunststeden nood aan meertalige gidsen. Daarom ontwikkelde de Entiteit Curriculum van het Departement Onderwijs en Vorming in overleg met Toerisme Vlaanderen in 2006 opleidingsprofielen taal voor gidsen en reisleiders. De opleidingsprofielen werden in september 2007 positief geadviseerd door de VLOR (Vlaamse Onderwijsraad). De minimale duur van de algemene opleiding bedraagt 120 lestijden. De opleiding werd qua niveau gerangschikt op richtgraad 3. Met de opleiding 'AT Professioneel Gids/Reisleider' wordt een professionele taalopleiding aangeboden aan personen die actief zijn binnen de context van het gidsen en begeleiden van reizen. De globale doelstelling van deze taalmodules is om de cursist aan te leren hoe hij of zij op een vlotte manier in een andere taal kan gidsen of reizen leiden. Door de ontwikkeling van geëigend didactisch materiaal zal Toerisme Vlaanderen de toekomstige opleidingspartners voor deze taalopleidingen ondersteunen. In september 2007 startten de eerste taalopleidingen in Mercator PCVO in Gent en CVO De Oranjerie in Diest. Beide CVO's bieden de gidsenopleiding aan. Vanaf september 2008 programmeren ook andere CVO's in Vlaanderen in overleg met de sector een taalaanbod. De taalopleidingen werden eveneens geïntegreerd in het kwaliteitskader voor opleiding en erkenning van gidsen en reisleiders.

Beleidsopties 2009

Het agentschap gaat na welke conclusies van de studie over het sociale en fiscale statuut van gidsen en reisleiders kunnen aanbevolen worden voor implementatie door de bevoegde beleidsinstanties.

Van meet af aan werd gesteld dat het volgen van de volledige opleiding gids en reisleader niet de enige weg mocht zijn om erkend te worden als gids of reisleader. Om rekening te houden met de feitelijke situatie op het terrein werden actieve gidsen en reisleiders geregulariseerd. Dit proces wordt momenteel afgerond.

Het moet echter ook in de toekomst mogelijk zijn dat mensen kunnen vrijgesteld worden van een of meer modules, of zelfs delen van modules, op basis van bepaalde diploma's of getuigschriften (EVK = erkenning van verworven kwalificaties) of op basis van ervaring (EVC = erkenning van verworven competenties). Deze principes zouden op een uniforme wijze moeten worden toegepast door alle betrokken opleidingsverstrekkers. Toerisme Vlaanderen zal in de periode tegen december 2008 de principes van het EVC-systeem vastleggen zodat de EVC-procedure geoperationaliseerd kan worden zoals voorzien in het kwaliteitskader voor opleiding en erkenning van gidsen en reisleiders.

11. Toeristische omkadering van het meerjarenprogramma 'Evenementen in Vlaanderen'

Het organiseren en ondersteunen van evenementen met een internationale uitstraling vormt een belangrijk onderdeel van het toeristische beleid. Bovenop het dagelijkse cultuurtoeristische product, geven evenementen de toeristen een (bijkomende) reden om de stad te bezoeken. Evenementen vormen een belangrijke trekker voor een eerste, maar daarna duidelijk ook voor herhaalbezoek. Evenementen vormen niet enkel een meerwaarde voor het toerisme, maar kunnen ook een positieve invloed uitoefenen op de economie, de communicatie, het sociale en culturele aspect in de stad. Topevenementen genereren veel mediabelangstelling en werken, op langere termijn, imagooversterkend voor een stad.

Uitvoering beleidsintenties 2008

De samenwerkingsovereenkomst tussen Westtoer en Toerisme Vlaanderen die op 20 september 2007 ondertekend werd, heeft betrekking op de toeristische valorisatie van het WO I-gegeven in de Westhoek. De opdracht heeft dus zowel betrekking op de Belgische, Britse als Duitse zone(s) en brengt zowel de frontlijn als de zones voor én achter het front in beeld. Waar opportuun kan het

studiegebied worden uitgebreid tot zones onmiddellijk aangrenzend bij de Westhoek. De samenwerking heeft tot doel tot een gezamenlijke missie te komen met het oog op het herdenkingsmomentum 2014-2018. Twee doelstellingen worden vooropgesteld: de toeristische valorisatie van het battlefieldtoerisme optimaliseren (Vlaanderen als topbestemming) en het algemene imago van Vlaanderen in de wereld versterken, in het bijzonder in de landen die bij WO I betrokken waren (onder meer de landen van de Commonwealth). De studie wordt in oktober 2008 opgeleverd. In deze is ook een horizontaal overleg met de collega's bevoegd voor onroerend erfgoed, cultuur, e.a. wenselijk. Dit overleg moet leiden tot een centraal en dus door de voltallige Vlaamse regering gedragen project van herdenking van 'Honderd Jaar Groote Oorlog' dat in de regeerperiode 2009-2014 ten volle tot uitvoering komt.

In de lente van 2008 werd, vanuit Tafelen in Vlaanderen, promotie gevoerd via een crossmediale actie in Het Nieuwsblad, Radio 2 en in het programma Vlaanderen Vakantieland. Toerisme Vlaanderen verleende ondersteuning bij dit project. Bij Toerisme Vlaanderen werd een extra medewerker aangeworven voor het Tafelen-project.

Beleidsintenties 2009

Voor Vlaanderen is het wielrennen en de Ronde van Vlaanderen in het bijzonder een belangrijke aantrekkingspool voor wielertoeristen uit binnen en buitenland. De toeristische uitbouw, omkadering en promotie van de Ronde van Vlaanderen is een van de strategische projecten in het kader van Vlaanderen in Actie. Vlaanderen moet een aantal toeristische troeven van dit wielerevenement beter en bewuster uitspelen. De Ronde is nu in de eerste plaats een trekpleister in de dagen voor en na de Ronde. Het is de bedoeling om dit te verbreden. "Koers" en "Fiets" moeten boeiend en wervend geïntegreerd worden met een waaier van componenten op het klassieke toeristische menu: bezoek van attracties en musea, het zich onderdompelen in de Vlaamse eet- en tafelcultuur. Uiteraard binnenlands maar ook op wielergekke landen als Nederland, Italië en Duitsland, met een gecoördineerde actie die op korte termijn de toeristische meerwaarde van de Ronde moet verzekeren. Op de begroting 2009 werd een budget van 100.000 euro uitgetrokken.

Voor Vlaanderen, in het bijzonder voor de Westhoek, is het oorlogs- en vredesverleden een belangrijke aantrekkingspool voor toeristen. De Vlaamse overheid wil dan ook, zeker met het oog op de 2014-2018 Vlaanderen en de Westhoek in heel de wereld positioneren als dé bestemming voor de herdenking van 100 jaar eerste Wereldoorlog. Op de begroting 2009 werd een bedrag van 200.000 euro ingeschreven voor de voorbereiding van de herdenking. In dit dossier zal er ook overleg en afstemming gebeuren met andere betrokken kabinetten en administraties.

12. Uitvoeren en monitoren van de beheersovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en de vzw KMDA

Uitvoering van de beleidsopties 2008

Eind oktober 2007 werd aan de vzw KMDA een subsidie van 2.780.000 euro toegekend voor Grote Katten – fase 1.

In Planckendael wordt het olifantencomplex gerealiseerd dat tegen 2009 operationeel zal zijn. Voor 2008 diende de vzw KMDA een subsidieaanvraag van 2.830.000 euro in voor het project Olifantencomplex – fase 1.

Beleidsintenties 2009

Het algemene uitgangspunt is dat het succesvolle geactualiseerde beleidsplan verder wordt uitgevoerd. Kernpunten blijven: kostenbeheersing, het wegwerken van punten die niet in overeenstemming zijn met de dierenwetgeving en, door gerichte investeringen, een volgehouden verbetering van de attractiviteit van beide parken. De bedoeling is dat de huidige gemiddelde investering van om en bij 8 miljoen euro per jaar ook de komende 5 jaar wordt

volgehouden. Dit zal de KMDA in staat stellen essentiële vernieuwingen in beide dierentuinen te kunnen aanbieden en tegelijk ook de belangrijke restauraties aan het beschermd patrimonium van de Zoo te hebben uitgevoerd.

Planckendael zal verder ontwikkeld worden tot volwaardig dierenpark met een kritische massa aan typische zoo-dieren.

Verder zal de uitvoering van het masterplan voor de uitbreiding van de Zoo langs de Ommeganckstraat en de Ploegstraat met nadruk opgevolgd worden. De eerste fase van de uitvoering van het nog goed te keuren masterplan (geraamd op 30 miljoen euro over 10 jaar) wordt gestart in 2009.

Nadat de stad Antwerpen het voorstel om bij voorkeur op en rond de site van de KMDA (Koningin Elisabethzaal), naast het Centraal Station, het toekomstige congrescentrum uit te bouwen, is gevolgd zal het overleg tussen de verschillende publieke en private actoren actief worden opgevolgd en te gestimuleerd.

13. Ontwikkelen en operationaliseren van het derde Kustactieplan

Uitvoering van de beleidsopties 2008

In november 2007 keurde de onafhankelijke jury unaniem volgende 10 projecten goed voor een totaal budget van 2.079.607 euro uit de oproep 2007:

- Kustpolderstar (D. Olislagers bvba)
- i-podwandelingen in het Natuurpark 't Zwin (Provincie West-Vlaanderen)
- Beaufort 03 (vzw Ku(n)st)
- Kampeerbedrijven fase 2 (Westtoer apb)
- KUST-fietsen (Westtoer apb)
- Strandclubs (Westtoer apb)
- Zee van kwaliteit fase 2 (Westtoer apb)
- Coördinatie KAP III (Toerisme Vlaanderen)
- Digitale stadspassen Brugge-Oostende (Stad Brugge en Toerisme Oostende vzw)
- De Kijkhut (Natuurpunt vzw)

Op 30 oktober 2007 is de oproep 2008 gelanceerd. De oproep 2008 werd afgesloten op 29 februari 2008 en leverde 16 projecten op, die momenteel door de technische werkgroep worden geïnspecteerd en geadviseerd.

Beleidsopaties 2009

De oproep 2009 mikt op investeringsprojecten die de actieve beleving van de vakantie aan zee beogen, met bijzondere aandacht voor jongeren. Daarbij wordt onder meer gedacht aan het verhogen van het watersportaanbod, meer ruimte voor recreatief wandelen en fietsen in de mooie natuur aan de kust of vernieuwende evenementen die de toeristische aantrekkingskracht van de hele Vlaamse kust vergroten. Maar ook adviesprojecten en inhoudelijke ondersteuning met het oog op de verdere versterking van de commerciële logiesvormen krijgen de volle aandacht. Het gaat bijvoorbeeld over studiewerk voor de toekomstige ontwikkeling van commerciële verblijfsvormen aan de kust, vorming en opleiding van kwaliteitsvol hotelpersoneel, professionalisering van het toeristische onthaalbeleid, enzovoort.

Aan Toerisme Vlaanderen werd de opdracht gegeven om het derde Kustactieplan te evalueren in functie van de opmaak van het nieuwe strategische beleidsplan voor de Vlaamse kust.

Spoor 4: Regelgeving met ruimte voor efficiënt toeristisch ondernemen

14. Logiesdecreet

Uitvoering beleidsopties 2008

Het decreet toeristische logies werd door het Vlaams Parlement unaniem gestemd op 10 juli 2008.

Het kampeerautotoerisme in Vlaanderen, en zeker aan de Vlaamse kust, groeit. De binnenlandse verkoop van kampeerauto's blijft al enkele jaren stijgen. Op dit ogenblik zijn al bijna 35.000 kampeerauto's bij de FOD Mobiliteit ingeschreven. En natuurlijk bezoeken ook veel buitenlandse kampeerautotoeristen Vlaanderen. Die groei brengt echter ook duidelijke groeipijnen met zich mee. Denken we, bijvoorbeeld, maar aan het wildparkeren en wildkamperen, de moeilijke verkeersplanning, het tekort – zeker bij piekmomenten – aan vergunde kampeerplaatsen, de uitdagingen betreffende milieuzorg, enz. Omdat een fundamentele oplossing in dit dossier slechts kan bereikt worden door overleg en samenwerking, werd op 29 april 2008 een breed overleg gestart. Het agentschap Toerisme Vlaanderen gaf aan IDEA Consult de opdracht om het overleg te begeleiden. Het overleg moet de knelpunten oplijsten en concrete voorstellen van aanpak formuleren.

Beleidsopties 2009

Het departement internationaal Vlaanderen krijgt de opdracht om in nauw overleg met de sector en het agentschap de uitvoeringsbesluiten – brandveiligheid, exploitatievoorwaarden en classificatienormen - op het logiesdecreet voor te bereiden. Toerisme Vlaanderen bereidt zich voor op de concrete toepassing van het nieuwe logiesdecreet.

Het decreet betreffende het toeristische logies zal in de loop van 2009 in uitvoering treden. Deze uitvoering vertegenwoordigt door het ruime toepassingsgebied van dit decreet een uitbreiding van de werkhoeveelheid van het agentschap. Op vandaag zijn alleen de logiesverstreckende bedrijven (1248 dossiers) en de terreinen voor openluchtrecreatieve bedrijven (252 dossiers) vergunningsplichtig. Met de invoering van het nieuwe logiesdecreet komen daar twee vergunningsplichtige logiescategorieën bij, namelijk de gastenkamers en de vakantielogies. Het aantal te vergunnen logies zal door dit decreet in de periode 2009-2010-2011 stijgen van 1500 naar minimaal 2500. Daarnaast legt het decreet een aanmeldingsplicht op voor de categorie “vakantiewoningen” en voor de toeristische logies met ten hoogste 2 kamers en logies voor ten hoogste 8 personen. Om enerzijds de overgangsbepalingen binnen gestelde termijnen te kunnen uitvoeren en anderzijds de werklast van de nieuw te vergunnen logies op te vangen is op de begroting 2009 een extra budget van 100.000 euro uitgetrokken.

Op basis van de resultaten van het overleg over het kampeerautotoerisme aan de Vlaamse kust worden concrete voorstellen en een plan van aanpak geformuleerd om te remediëren aan de groeipijnen waarmee het kampeerautotoerisme geconfronteerd wordt.

15. Een nieuw decreet voor de reisbureaus

Uitvoering beleidsopties 2008

Over de sensibiliseringscampagne die het nieuwe vergunningslabel moet bekendmaken bij het grote publiek, vonden eerste verkennende gesprekken plaats. De oorspronkelijke timing, waarbij de campagne zou georganiseerd worden vanaf de lente 2008, werd daarbij verlaten. Er werd afgesproken om in de zomer van 2008 de draad terug op te nemen, en dan ook het overleg op te starten met de beroepsverenigingen die zouden participeren in deze sensibiliseringscampagne.

Op 27 juni 2008 keurde de Vlaamse regering het besluit met toegevoegde gedragscode principieel goed. De gedragscode, die in samenwerking met het adviescomité van de reisbureaus werd opgesteld, bepaalt dat Vlaamse reisbureaus onder geen beding enige vorm van medewerking kunnen verlenen aan illegale praktijken, zoals kinderprostitutie, mensenhandel of sekstoerisme. De bescherming van de consument én van de sector zelf, staan centraal. Reisbureaus die zich niet aan de regels houden kunnen een boete krijgen, hun vergunning verliezen of zelfs verzegeld worden.. Omwille van de administratieve eenvoud, beperkt de code zich tot de elementen die vandaag nog niet door andere wetten en decreten worden gedekt. Zo is een vergund reisbureau verplicht om elk dossier als confidentieel te behandelen. De voorwaarden van een reis of verblijf mogen slechts bekend worden gemaakt aan derden wanneer de betrokkene er expliciet toestemming voor geeft, wanneer de rechtbank of een parlementaire onderzoekscommissie er om vraagt of als de wet het verplicht. Ook verplicht de code de reisbureaus om de principes van de Mondiaal Ethische Code voor Toerisme van de Wereld Toerisme Organisatie (WTO) te onderschrijven. Die bepaalt ondermeer dat het toerisme de gelijkheid van mannen en vrouwen moet respecteren en dat elke vorm van uitbuiting, en in het bijzonder seksuele uitbuiting, in strijd is met de fundamentele bedoelingen van toerisme. Dit moet volgens de WTO dan ook bestreden en bestraft worden. De gedragscode is meer dan een code. Doordat ze expliciet is opgenomen in het uitvoeringsbesluit van het decreet op de reisbureaus, behoort ze tot de afdwingbare voorwaarden voor het verkrijgen én het behouden van een vergunning. Toerisme Vlaanderen reikt deze vergunningen uit en kan, bij schending van de voorwaarden, de vergunning ook afnemen. Wanneer het reisbureau zijn activiteiten zonder vergunning toch voortzet, kan Toerisme Vlaanderen administratieve sancties opleggen en desgevallend de zaak sluiten.

16. Toeristische handhaving

Uitvoering beleidsopties 2008

Op 21 januari 2008 verscheen het decreet en het uitvoeringsbesluit over het handhavingsbeleid in de toeristische logiessector in het Belgische Staatsblad. Tot op datum van 30 september 2008 werden volgende bedrijven onderworpen aan administratief onderzoek (zie tabel). Enkele onderzoeken gaven aanleiding tot een proces verbaal waarvan er 3 effectief hebben geleid tot het opleggen van een administratieve boete. Vooral in de hotelsector blijkt de ingebrekestelling, voorafgaand aan een sluitingsbevel, aanleiding te geven tot conform gedrag van de uitbaters. In de loop van het najaar 2008 zal ook een aanvang genomen worden met de dossiers van illegale openluchtrecreatieve verblijven en in eerste instantie die bedrijven die al het voorwerp uitmaakten van een politioneel en/of gerechtelijk onderzoek.

	Logiesverstrekkende bedrijven	Openluchtrecreatieve verblijven	Reisbureaus
Dossiers in onderzoek	6	0	9
Processen-verbaal	1	0	3
Administratieve boetes	0	0	3
Ingebrekestellingen	4	0	0
Bevelen tot sluiting	0	0	0
Geen verder gevolg	2		2

Beleidsopties 2009

De decreten waarin de toeristische handhaving is opgenomen (reisbureaus en toeristische handhaving) worden continu uitgevoerd. Het agentschap zal verder werken aan de uitbouw van haar dienst toeristische handhaving (optimaliseren van de personeelsbezetting, vereiste opleiding,

materiële ondersteuning,...) en het meer bekend maken van de nieuwe handhavingreglementering. Toerisme Vlaanderen zal deelnemen aan het interdepartementale overleg betreffende de uitvoering van de inspectiefuncties bij de Vlaamse Gemeenschap.

In de loop van 2009 zal Toerisme Vlaanderen een algemene evaluatie doen van de decreten en de werking van de dienst handhaving. In dit kader zal een algemeen rapporteringssysteem ontwikkeld worden.

17. Uitvoeren en monitoren van het decreet Toerisme voor Allen

Uitvoering van de beleidsopties 2008

Het wijzigingsbesluit Toerisme voor Allen werd op 18 april 2008 definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Op het vlak van de erkenningen is de toestand als volgt:

- 382 definitieve erkenningen jeugd
- 40 definitieve erkenningen volwassenenhuizen
- 69 principiële erkenningen jeugd
- 3 principiële erkenningen volwassenenhuizen.
-

Het onderzoek naar zorgvakanties werd afgerond op 15 november 2007. Het zal in de tweede helft van 2008 leiden tot een actieplan zorgvakanties.

Het Steunpunt Vakantieparticipatie lanceerde een nieuwe website in het voorjaar 2007. Daarbij werd het reserveren van een daguitstap sterk vereenvoudigd. Het kan nu online gebeuren door lidorganisaties met een paswoord. De boekingen kunnen door het Steunpunt nauwkeurig worden opgevolgd. In oktober-november 2007 vond een tevredenheidsenquête plaats. Dit vormde een onderdeel van een iets ruimer onderzoek dat ook de motivatie van de partners en de vakantiegangers peilde. Bij de toeristische partners werd een tevredenheid gemeten van 93,2% voor de attracties en 92,6% voor de verblijven. De vakantiegangers waren voor 92,6% tevreden of zeer tevreden. De sociale partners werden vooral bevraagd naar en de efficiëntie van de communicatiekanalen. Zij lieten een tevredenheid van 91% optekenen voor het nieuwe online reservatiesysteem. Andere aspecten van de website haalden een tevredenheid tussen 81,8% en 90%. Mensen met een laag inkomen kunnen via het Steunpunt Vakantieparticipatie al langer goedkoop van een vakantie of daguitstap genieten. De dure treinreis naar de vakantiebestemming is voor hen echter vaak een te hoge drempel. Binnenkort voert de NMBS het sociale treintarief voor kansarmen in. Voortaan kunnen kansarmen ook goedkoop met de trein naar hun vakantiebestemming reizen.

Beleidsopaties 2009

Om nieuwe initiatieven in het kader van Toerisme voor allen te ondersteunen werd een extra budget van 400.000 euro uitgetrokken.

Van dit extra budget is 50.000 euro bestemd voor bijkomende ondersteuning van vakanties voor personen die in armoede leven, via de zgn. opstaporganisaties. Het Steunpunt Vakantieparticipatie zelf zal acties uitwerken om nieuwe aanbieders aan te trekken (informatiedagen, prospectiebezoeken, infobrochures...). In samenwerking met de University of Westminster wordt een onderzoek gedaan naar de belevingswaarde van vakantie bij mensen in armoede. De resultaten van dit onderzoek worden einde 2008 verwacht en zullen toelaten het beleid met betrekking tot de vakantiebeleving bij kansengroepen desgevallend bij te sturen.

18. Ondernemingsstimuli tot bij de ondernemer brengen

Uitvoering van de beleidsopties 2008

In uitvoering van de beheersovereenkomst heeft Toerisme Vlaanderen in de samenwerkingsovereenkomst met de Federatie van de Toeristische Industrie de nodige afspraken gemaakt om een samenvatting te maken van de knelpunten buiten het toerismeveld waarmee de toeristische sector geconfronteerd wordt.

Beleidsopties 2009

De samenwerkingsovereenkomst die Toerisme Vlaanderen met de Federatie van Toeristische industrie sloot, bevat de nodige afspraken om de inspraak van de toeristische industrie in het Vlaamse toerismebeleid en de aandacht voor de private sector in de uitvoering van dat beleid te waarborgen.

19. Administratieve lastenverlaging

Uitvoering van de beleidsopties 2008

Het project ‘nulmeting’ beoogt het meetbaar verlagen van de administratieve lasten voor de toeristische ondernemers. In mei 2008 hebben Toerisme Vlaanderen en de dienst Wetsmatiging het rapport van het meetonderzoek van de administratieve lasten afgewerkt. Toerisme Vlaanderen nam de rol van voortrekker op zich vanuit zowel een streven van modernisering en versterking van de kwaliteitszorg als een vereenvoudiging van de regelgeving en gevoelige vermindering van de administratieve lasten. Het resultaat moet winst opleveren voor de toeristische sector, de consument en de administratie. Het onderzoek bestaat uit een kwantitatief luik waarbij de administratieve last van de toeristische regelgeving op 1,25 miljoen euro geraamd werd en uit een kwalitatief luik dat aan toeristische actoren de kans geeft om algemene vereenvoudigingsuggesties per informatieverplichting te formuleren.

Beleidsopties 2009

Vanaf 2009 zullen alle betrokkenen uitvoering geven aan het actieplan dat als ambitie heeft de administratieve lasten voor de toeristische ondernemers met 20% terug te dringen tegen 2012.

Kris PEETERS

minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media,
Toerisme, Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid

Bijlage 1: Samenvatting van de beleidsintenties 2008

Spoor 1: Een beleid met dieptewerking in functie van een maximaal toeristisch rendement

- verdere uitvoering van het Kunststedenactieplan
- het verdiepen van de bestaande markten in overeenstemming met het buitenlandse marketingplan
- de werking op de Zwitserse en Indiase markt bestendigen en verder uitbouwen

Spoor 2: Samenwerking met én voor alle toeristische actoren

- uitvoeren van het decreet op de toeristische samenwerkingsverbanden
- het actieplan Brussel in overleg met de Vlaamse antennes in Brussel implementeren

Spoor 3: Vlaanderen als kwaliteitsbestemming op de kaart zetten

- vernieuwen van de toeristische bewegwijzering langs de autosnelwegen
- opstarten van de implementatie van de actieplannen voor riviertoerisme en cruisetoeisme
- ontwikkelen van een handleiding om de impact van toerisme op de leefbaarheid van de buitengebiedgemeenten te bepalen
- realiseren van een inhaalbeweging in de jeugdverblijfinfrastructuur
- operationaliseren van de procedure voor de erkenning van verworven competenties bij gidsen en reisleiders

Spoor 4: Regelgeving met ruimte voor efficiënt toeristisch ondernemen

- uitvoeren van het decreet op de toeristische logies

Strategische projecten toerisme 2009

1. Het verder uitbouwen van de binnenlandse marketing en productontwikkeling volgens de bijgestelde lijnen van het marketingplan binnenland. De brochure 'Vlaanderen Vakantieland' blijft daarbij een van de belangrijke dragers.
2. Het verder versterken van de buitenlandse marketing op basis van het nieuwe marketingplan in de markten waarop Toerisme Vlaanderen reeds actief was. Daarnaast gaat in 2009 specifiek aandacht naar de uitbouw van een werking op de Indiase en de Zwitserse markt.
3. Het ondersteunen van evenementen met een internationale uitstraling, met in het bijzonder de toeristische omkadering van de Ronde van Vlaanderen en de herdenking van de eerste wereldoorlog waarvoor extra middelen gebudgetteerd.
4. Het verder zetten van de samenwerking op het vlak van informatiebeheer tussen CultuurNet Vlaanderen en Toerisme Vlaanderen. De gerealiseerde diensten ('Digitaal Vrijetijdsloket') worden aangeboden aan en geïmplementeerd bij steden en gemeenten, provincies, private partners.
5. De verdere uitrol van het actieplan voor een kwalitatieve verbetering van het toeristisch onthaal in Vlaanderen, zowel wat betreft het internationaal georiënteerde als het regionaal georiënteerde onthaal.
6. Het versterken van het jeugdtoerisme in en naar Vlaanderen volgens de lijnen van het Internationaal Jongerenactieplan Toerisme, met ondermeer de aanpak van de problematiek betreffende ruimtelijke ordening voor de jeugdverblijven, en de realisatie van een inhaalbeweging voor jeugdlogies.

7. Het bevorderen van de vakantieparticipatie van personen die in armoede leven. Het Steunpunt Vakantieparticipatie krijgt daartoe extra middelen.
 8. Het uitvoeren en implementeren van het decreet van 10 juli 2008 betreffende de toeristische logies.
 9. Het uitvoeren van het Kunststedenactieplan en van het Kustactieplan.
 10. Het evalueren van de aanwending van de middelen die door Toerisme Vlaanderen worden geïnvesteerd in toeristisch-recreatieve projecten.
 11. Het versterken van de professionele omkadering van de toeristische sector door onder andere ondersteuning te bieden aan de opleidingsmogelijkheid 'Master in Toerisme', en door een EVC-procedure (Elders Verworven Competenties) uit te werken in het kwaliteitskader voor de opleiding en erkenning van gidsen reisleiders.
 12. Het ondersteunen van duurzame toeristische projecten in de partnerlanden van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking
- .

A. Gerealiseerde regelgevinginitiatieven Beleidsbrief Toerisme - Beleidsprioriteiten 2007-2008

<i>Titel van het initiatief</i>	<i>Betrokken regelgeving</i>	<i>Eventuele wettelijke deadline</i>	<i>Korte samenvatting van de beleidsdoelstellingen</i>	<i>Timing</i>	<i>Vereenvoudiging?</i>	<i>Werd een RIA opgesteld?</i>	<i>Contactpersoon</i>
Toeristisch logiesdecreet	Decreet van 10 juli 2008 betreffende het toeristische logies	geen	Het decreet zal de kwaliteit van het toeristische logies voor de toerist verzekeren, eerlijke concurrentie tussen en binnen de verschillende logiessectoren garanderen en klaarheid scheppen in het diverse logiesaanbod. Het decreet voert onder meer een overkoepelende regeling in met bijhorende sterrenclassificaties.	Goedgekeurd door het Vlaams Parlement: 2 juli 2008 Bekrachtigd en afgekondigd door de Vlaamse Regering: 10 juli 2008	ja	ja	Geert Martin geert.martin@iv.vlaanderen.be
Toeristische handhaving	Besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2007 betreffende het handhavingsbeleid in de toeristische logiessector	geen	Het besluit geeft nadere uitvoering aan het decreet van 13 juli 2007 tot regeling van het handhavingsbeleid in de toeristische logiessector	Definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering: 14 december 2007	neen	neen (besluit zonder of met weinig inhoudelijk effect)	Geert Martin geert.martin@iv.vlaanderen.be
Erkenning van toeristische	Decreet betreffende de organisatie en	geen	Er is nood aan een specifiek voor de	Definitief goedgekeurd	neen	ja	Wim Van de Voorde

samenwerkings- verbanden	erkenning van toeristische samenwerkings- verbanden		toeristische sector ontwikkelde uitzondering op het decreet betreffende intergemeentelijke samenwerking dat voorbijgaat aan de specifieke noden (zowel financieel als op bestuursvlak) van samenwerkingsverband en in de toeristische sector, de besluiten van het kerntakendebat inzake toerisme en recreatie negeert en evenmin rekening houdt met de op het terrein zeer vaak bepalende rol van de provincies.	door de Vlaamse Regering: 19 september 2008 Bespreking in het Vlaams Parlement: najaar 2008			wim.vandevoorde @ iv.vlaanderen.be
Uitvoeren en monitoren van het decreet "Toerisme voor Allen"	Besluit van de Vlaamse Regering van 18 april 2008 tot wijziging van de regelgeving betreffende de erkenning en de financiële ondersteuning in het kader van Toerisme voor Allen	geen	Het besluit voert een aantal technische aanpassingen door en verlaagt de administratieve lasten voor de uitbaters van 'Toerisme voor Allen'- verblijven, alsook voor de managementondersteun- ingspunten en de sociaal-toeristische verenigingen.	Definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering: 18 april 2008	ja	ja	Wim Van de Voorde wim.vandevoorde @ iv.vlaanderen.be

Reisbureau-decreet	Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 1995 betreffende de invordering van niet-fiscale schuldvorderingen voor de Vlaamse Gemeenschap en de instellingen die eronder ressorteren en het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2007 tot uitvoering van het decreet van 2 maart 2007 houdende het statuut van de reisbureaus.	geen	Het besluit geeft invulling aan de voorschriften betreffende de gedragscode en voert een aantal technische aanpassingen door aan het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2007. Het invoeren van een gedragscode dient de onderlinge verhoudingen tussen vergunninghouders, leveranciers en klanten en de verhouding t.a.v. de maatschappij te regelen. Daarnaast beoogt het besluit de administratieve geldboetes – waarvan sprake in het decreet – te laten invorderen door de ambtenaren van de Vlaamse Belastingdienst.	Principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering: 27 juni 2008 Definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering: najaar 2008	neen	ja	Jos Vercruysse jos.vercruysse@toerismevlaanderen.be
--------------------	--	------	---	---	------	----	--

B. Regelgevingsagenda Beleidsbrief Toerisme - Beleidsprioriteiten 2008-2009

<i>Titel van het initiatief</i>	<i>Betrokken regelgeving</i>	<i>Eventuele wettelijke deadline</i>	<i>Korte samenvatting van de beleidsdoelstellingen</i>	<i>Timing</i>	<i>Vereenvoudiging?</i>	<i>Wordt een RIA opgesteld?</i>	<i>Contactpersoon</i>
Toeristisch logiesdecreet – uitvoeringsbepalingen	Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 10 juli 2008 betreffende het toeristische logies	geen	Het besluit zal nadere uitvoering geven aan het Toeristische logiesdecreet. Het besluit zal onder meer invulling geven aan de logiesvormspecifieke openings- en exploitatienormen en brandveiligheidsnormen. Daarnaast zal het besluit de werking en samenstelling van de advies- en beroepsorganen binnen het logiesdecreet nader bepalen.	Principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering: najaar 2008 – voorjaar 2009	neen	ja	Geert Martin geert.martin@iv.vlaanderen.be
Erkenning van toeristische samenwerkingsverbanden – uitvoeringsbepalingen	Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet betreffende de organisatie en erkenning van toeristische samenwerkingsverbanden	geen	Het besluit zal nadere uitvoering geven aan het decreet betreffende de organisatie en erkenning van toeristische samenwerkingsverbanden. Het besluit zal onder meer de bestuurlijke en democratische kwaliteit van toeristische samenwerkingsverbanden regelen en de erkenningprocedure nader bepalen.	Principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering: voorjaar 2009	neen	nog te bepalen	Wim Van de Voorde wim.vandevoorde@iv.vlaanderen.be

Bijlage 3: Resoluties en moties Vlaams Parlement

Tijdens het parlementaire jaar 2007-2008 werden geen resoluties met betrekking tot toerisme goedgekeurd.

Bijlage 4: Lijst van gebruikte afkortingen

BBL	Bond Beter Leefmilieu
BITC	Brussel International Toerisme & Congres
BTO	Belgian Tourist Office
CJT	Centrum voor Jeugdtoerisme
CORVE	Coördinatiecel Vlaams E-government
CVO	Centrum voor VolwassenenOnderwijs
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
ENAT	European Network for Accesible Tourism
FIT	Flanders Investement & Trade (Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen)
FTI	Federatie van de Toeristische Industrie
GDS	Global Distribution Systems
GIS	Geografisch Informatiesysteem
HORECA	Hotel Restaurant Cafe
IPO	Interbestuurlijk Plattelandsoverleg
KAPIII	Derde Kustactieplan
KMDA	Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen
KMMA	Koninklijk Museum voor Midden Afrika
LF-routes	Landelijke Fietsroutes
LRM	Limburgse Reconversie Maatschappij
NMBS	Nationale Maatschappij van de Belgische Spoorwegen
MAGDA	Maximale GegevensDeling tussen Administraties
MICE	Meeting Incentive Congres & Exhibition
MIS	Management Informatie Systeem
MITT	Moscow International Travel & Tourism Exhibition
PMMK	Provinciaal Museum voor Moderne Kunst
PPS	Publiek Private Samenwerking
PCVO	Provinciaal Centrum voor VolwassenenOnderwijs
RuiTeR	Ruimte voor Toerisme en Recreatie
SERV	Sociaal Economische Raad voor Vlaanderen
ST-EP	Sustainable Tourism Eliminating Poverty
STER	Steunpunt Toerisme en Recreatie
TRAP	Toeristisch Recreatief ActiePlatform voor de Groene Gordel
TRP	Toeristisch Recreatieve Projecten
UNWTO	United Nations World Tourism Organistion
VIP	Vlaams Integratie-Platform
VLAM	Vlaamse dienst voor AgroMarketing
VLARO	Vlaams Agentschap Ruimtelijke Ordening
VRT	Vlaamse Radio en Televisie
VVP	Vereniging Vlaamse Provincies
VVSG	Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten
VVV	Vereniging voor VreemdelingenVerkeer
WES	West-Vlaams Economisch Studiebureau